

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-121-13

Druk nr 2093

Warszawa, 22 stycznia 2014 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o ratyfikacji Umowy między
Rzeczpospolitą Polską a Republiką
Mołdawii o ubezpieczeniu społecznym,
podpisanej w Warszawie dnia 9
września 2013r.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Spraw Zagranicznych oraz Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem

(-) Donald Tusk

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 9 września 2013 r. w Warszawie została podpisana Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Mołdawii o ubezpieczeniu społecznym, w następującym brzmieniu:

Po zaznajomieniu się z powyższą Umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

PREZES RADY MINISTRÓW

U S T A W A

z dnia

**o ratyfikacji Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Mołdawii
o ubezpieczeniu społecznym, podpisanej w Warszawie dnia 9 września 2013 r.**

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Mołdawii o ubezpieczeniu społecznym, podpisanej w Warszawie dnia 9 września 2013 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel związania Rzeczypospolitej Polskiej Umową

Prawo do zabezpieczenia społecznego należy do podstawowych praw człowieka. Realizacji tego prawa służą przede wszystkim krajowe (wewnętrzne) systemy zabezpieczenia społecznego poszczególnych państw. Jednakże nie zawsze są one w stanie zapewnić pełną ochronę, szczególnie osobom zmieniającym w czasie swej aktywności zawodowej miejsce zatrudnienia lub zamieszkania. Dlatego też standardem jest zawieranie przez państwa dwustronnych lub wielostronnych umów międzynarodowych z zakresu zabezpieczenia/ubezpieczenia społecznego, które tworzą podstawy koordynacji systemów funkcjonujących w umawiających się państwach, zapewniając tym samym skuteczną ochronę swym obywatelom.

Podstawy prawne dające gwarancję, że zmiana miejsca zatrudnienia lub zamieszkania nie wpłynie negatywnie na sytuację obywatela w zakresie zabezpieczenia/ubezpieczenia społecznego pozytywnie oddziałują na budowę zaufania do państwa oraz przyczyniają się do większej aktywności w zakresie poszukiwania zatrudnienia poza jego granicami. Gwarancje takiej ochrony mają już polscy obywatele podejmujący zatrudnienie lub przemieszczający się na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Konfederacji Szwajcarskiej, a także państw, z którymi łączy Rzeczpospolitą Polską (RP) dwustronne umowy o zabezpieczeniu/ubezpieczeniu społecznym. Jednakże gwarancji tych nadal pozbawionych jest wielu polskich obywateli zamieszkałych lub podejmujących zatrudnienie poza granicami naszego kraju, w tym zamieszkałych lub zatrudnionych w państwach powstałych po rozpadzie byłego ZSRR oraz zamieszkałych lub zatrudnionych w RP, a posiadających obywatelstwo państw powstałych po rozpadzie byłego ZSRR. Dlatego też zarówno osoby bezpośrednio zainteresowane, jak i instytucje i urzędy występujące w imieniu tych osób, podkreślają pilną potrzebę zawarcia stosownych umów o zabezpieczeniu społecznym właśnie z państwami powstałymi po rozpadzie byłego ZSRR, wskazując na konieczność rozwiązania wielu problemów wynikających z braku takich umów.

Wobec powyższego dążenie do zawarcia umów o zabezpieczeniu/ubezpieczeniu społecznym z państwami powstałymi po rozpadzie byłego ZSRR, w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, uznano za priorytet w zakresie negocjowania tego typu

dwustronnych umów. Jednym z państw objętych tym priorytetem, którego władze także deklarowały chęć uregulowania stosunków ubezpieczeniowych z RP, przez zawarcie umowy o ubezpieczeniu społecznym, jest Republika Mołdawii (RM).

W opinii Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej związanie RP umową o ubezpieczeniu społecznym z RM jest uzasadnione, tak jak we wszystkich tego typu umowach, ze względu na potrzebę stworzenia obywatelom RP i RM gwarancji ochrony ubezpieczeniowej w przypadku przeniesienia miejsca zamieszkania lub zatrudnienia na terytorium drugiego państwa, jak również ze względu na:

- 1) realizację polskiej polityki migracyjnej zakładającej liberalizację zasad dostępu do polskiego rynku pracy dla cudzoziemców, w szczególności z obszaru postradzieckiego. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, na podstawie uchwały nr 2 Zespołu ds. Migracji z dnia 15 października 2007 r., otrzymało formalny mandat do kontaktów z państwami z obszaru postradzieckiego. Zgodnie z § 3 uchwały Zespół ds. Migracji (organ doradczy Prezesa Rady Ministrów) zaleca wprowadzanie stopniowych ułatwień w dostępie do polskiego rynku pracy dla obywateli państw postradzieckich, w tym obywateli RM. Działaniom tym powinno towarzyszyć podjęcie współpracy, która będzie skupiała się na zapewnieniu bezpiecznego charakteru międzynarodowego przemieszczania się osób przez m.in. zwalczanie wykorzystywania pracowników migrujących;
- 2) udział RP w inicjatywie Unii Europejskiej w zakresie pogłębienia współpracy z RM w dziedzinie migracji. W dniu 5 czerwca 2008 r. w Luxemburgu podpisano Wspólną deklarację w sprawie partnerstwa na rzecz mobilności pomiędzy Unią Europejską a Republiką Mołdawii. Władze RM wśród priorytetów przedstawionych do realizacji w ramach tego partnerstwa wskazały m.in. zabezpieczenie praw socjalnych obywateli RM pracujących w Unii Europejskiej przez zawieranie bilateralnych umów o zabezpieczeniu społecznym.

Wobec powyższego, związanie się umową o ubezpieczeniu społecznym między RP a RM stanowiłoby dopełnienie działań z zakresu migracji zarobkowych i zapewniłoby obywatelom RM zatrudnionym w RP podstawy prawne ochrony ich praw z zakresu ubezpieczenia społecznego. Ma to istotne znaczenie w sytuacji rosnącego zainteresowania obywateli RM podejmowaniem zatrudnienia w RP oraz zainteresowania polskich pracodawców ich zatrudnianiem, m.in. ze względu na bliskość geograficzną i kulturową.

Związanie RP Umową o ubezpieczeniu społecznym z RM wpisywałoby się także w zainaugurowany z dnia 7 maja 2009 r. w Pradze program „Partnerstwo Wschodnie”¹⁾. Program ten, w założeniach polskiego Rządu, w dłuższej perspektywie, ma przygotować objęte nim państwa, czyli także RM, do akcesji. Uwzględniając ten cel, należy pamiętać, że ewentualne przyszłe członkostwo RM w Unii Europejskiej spowoduje obowiązkowe stosowanie przez władze i instytucje tego państwa unijnych zasad koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, obecnie określonych w rozporządzeniach nr 883/2004²⁾ i nr 987/2009³⁾. Rozporządzenia te wywołują bezpośrednie skutki prawne, bez potrzeby transpozycji ze strony ustawodawcy krajowego, i mają moc obowiązującą bezpośrednio dla obywateli, którzy mogą się powoływać na nie przed sądem krajowym. Dotychczasowe doświadczenia RP wskazują, że wcześniejsza (przedakcesyjna) koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w ramach umów dwustronnych jest niezmiernie korzystna dla obu stron takiej umowy. Stwarza ona szansę nie tylko wybrania optymalnych rozwiązań współpracy w omawianej dziedzinie, ale także tworzy techniczne i organizacyjne warunki do przyszłego bezkolizyjnego stosowania przepisów unijnych w stosunkach dwustronnych. W tym kontekście zawarcie polsko-mołdawskiej Umowy pozwoliłoby także na przygotowanie się polskich i mołdawskich instytucji ubezpieczenia społecznego do wzajemnej współpracy w dziedzinie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego – na zasadach obowiązujących w Unii Europejskiej.

Rozważając związanie się polsko-mołdawską Umową, należy także dostrzec zalety takiego rozwiązania w dziedzinie gospodarczej i ekonomicznej. Obecnie, wobec braku stosownej Umowy, za pracowników delegowanych z RP do RM pracodawca jest zmuszony podwójnie opłacać składki na ubezpieczenia społeczne, tj. zarówno do systemu polskiego, jak i do systemu mołdawskiego. Takie rozwiązanie oczywiście wpływa na wzrost kosztów pracy i powoduje, że polskie inwestycje w RM stają się mniej opłacalne. Odpowiednie regulacje Umowy wyeliminują podwójne opłacanie

¹⁾ „Partnerstwo Wschodnie” – to program określający wymiar wschodni polityki Unii Europejskiej w ramach Europejskiej Polityki Sąsiedztwa. Projekt został zapoczątkowany działaniami dyplomacji polskiej, wspieranymi przez Szwecję. Projekt zatwierdzono 20 marca 2009 r. w czasie szczytu szefów państw i rządów Unii Europejskiej w Brukseli, a oficjalnie zainaugurowano 7 maja 2009 r. podczas szczytu w Pradze. Projekt zakłada zacieśnienie współpracy z Białorusią, Ukrainą, Republiką Mołdawii, Gruzją, Azerbejdżanem i Armenią.

²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30.04.2004, z późn. zm., Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne: rozdz. 5, t. 5).

³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009, z późn. zm.).

składek na ubezpieczenia społeczne, a tym samym zlikwidują jedną z przeszkód w rozwoju polsko-mołdawskich stosunków gospodarczych.

Uwzględniając powyższe, związanie RP Umową o ubezpieczeniu społecznym z RM należy uznać za celowe ze względu na: spełnienie społecznych oczekiwań w tym zakresie, tj. rozwiązanie istotnych problemów obywateli RP i RM wynikających z braku takiej Umowy, dopełnienie działań podjętych przez RP z zakresu migracji zarobkowych oraz realizacji programu „Partnerstwo Wschodnie”, jak również stworzenie lepszych warunków rozwoju polsko-mołdawskiej współpracy gospodarczej.

2. Dotychczasowy stan prawny

Pomiędzy RP a RM nie ma żadnych regulacji prawnych w dziedzinie ubezpieczeń społecznych. Rodzi to – dla obywateli obu Umawiających się Stron – wiele niekorzystnych zjawisk. Szczególnie dotkliwy jest:

- 1) brak możliwości zaliczania na prawo do świadczeń okresów ubezpieczenia przebytych na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, co oznacza, że ustalając prawo do świadczeń oraz ich wysokości, każde z państw bierze pod uwagę jedynie okresy ubezpieczenia przebyte na swoim terytorium. W efekcie osoby zainteresowane często nie mogą uzyskać prawa do świadczeń, szczególnie długoterminowych, jak emerytury i renty, ani przy zastosowaniu wyłącznie polskich (lub mołdawskich) wewnętrznych przepisów ubezpieczeniowych, ani przy zastosowaniu zasady sumowania okresów ubezpieczenia – stanowiącej standard w tego typu umowach;
- 2) brak regulacji prawnych dotyczących transferu świadczeń osobom, które przesiedliły się na terytorium drugiego państwa. W obowiązującym stanie prawnym, świadczenia emerytalne i rentowe przysługujące z tytułu podlegania wyłącznie polskiemu systemowi ubezpieczeń społecznych, przyznane osobom zamieszkałym za granicą, są wypłacane, na ich wniosek, osobie przez nich upoważnionej do odbioru, zamieszkałej w kraju, lub na rachunek bankowy emeryta lub rencisty w kraju (zgodnie z art. 132 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych⁴⁾). Oznacza to, że osoby zamieszkałe w RM, które uzyskały prawo do polskich emerytur lub rent, nie mogą ich otrzymywać w miejscu swego zamieszkania w RM, gdyż polskie

⁴⁾ Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.

ustawodawstwo w takim przypadku przewiduje wypłatę tych świadczeń tylko w RP;

- 3) obowiązek podwójnego opłacania składek ubezpieczeniowych za pracowników polskich delegowanych do pracy do RM, gdyż osoby te podlegają ubezpieczeniu w państwie stałego zatrudnienia, czyli w RP, i równocześnie w państwie czasowego zatrudnienia, czyli w RM. Takie podwójne oskładkowanie zwiększa koszty działalności polskich przedsiębiorstw w RM i hamuje przepływ pracowników.

Oczywiście trudno precyzyjnie określić liczbę osób, których powyższe problemy wynikające z braku Umowy dotyczą. Jednakże niewątpliwie grupa osób zainteresowana zawarciem polsko-mołdawskiej Umowy, szczególnie ze względu na wprowadzenie zasady sumowania okresów ubezpieczenia, istnieje⁵⁾.

Ponadto w przypadku osób posiadających status repatrianta szczególnie niekorzystne jest to, że:

- 1) do ustalenia wysokości polskiego świadczenia przyznawanego z uwzględnieniem okresów zatrudnienia przebytych w RM nie może być brane pod uwagę wynagrodzenie osiągnięte za tę pracę w tym państwie. W efekcie repatrianci zazwyczaj uprawnieni są do świadczeń wypłacanych w wysokościach minimalnych;
- 2) członkowie rodzin repatriantów nie mają prawa do korzystania z postanowień art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, czyli okres zatrudnienia w RM nie może być im zaliczony na prawo do polskich świadczeń emerytalno-rentowych. W efekcie niejednokrotnie osoby te (głównie osoby starsze) mają trudności ze spełnieniem warunków wymaganych dla uzyskania prawa do polskiego świadczenia bądź spełnienie tych warunków jest wręcz niemożliwe.

⁵⁾ Z informacji przekazanych przez Ambasadę RP w Kiszyniowie – według oficjalnych statystyk z ostatniego spisu powszechnego z 2004 r. – RM zamieszkują 2383 osoby narodowości polskiej (dane te nie uwzględniają terytorium Naddniestrza). Jednakże według szacunku Konsulatu RP liczba ta jest wyższa i wynosi ok. 4000 osób. Oczywiście nie można uznać, że grupa osób posiadająca poczucie polskiej tożsamości jest równoznaczna z grupą osób, do której postanowienia polsko-mołdawskiej Umowy będą miały realne zastosowanie.

3. Projektowany stan prawny

Przedstawiona Umowa odpowiada standardom międzynarodowym. Została ona oparta na podstawowych zasadach koordynacji systemów ubezpieczenia społecznego, tj.:

- 1) zasadzie równego traktowania – zgodnie z którą przy stosowaniu ustawodawstwa jednej z Umawiających się Stron obywatele drugiej Umawiającej się Strony podlegają obowiązkom i korzystają z uprawnień na tych samych warunkach, co obywatele pierwszej Umawiającej się Strony, chyba że niniejsza Umowa stanowi inaczej (art. 4 Umowy);
- 2) zasadzie zachowania praw nabytych (eksportu/transferu świadczeń) – zgodnie z którą świadczenia pieniężne wypłacane zgodnie z ustawodawstwem jednej z Umawiających się Stron nie mogą zostać zmniejszone, zmienione, zawieszane, wstrzymane lub skonfiskowane z powodu tego, że uprawniony ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, chyba że Umowa stanowi inaczej (art. 5 Umowy);
- 3) zasadzie sumowania okresów ubezpieczenia – zgodnie z którą następuje sumowanie okresów ubezpieczenia przebytych pod działaniem polskiego i mołdawskiego ustawodawstwa, które w myśl tego ustawodawstwa wymagane są do nabycia, zachowania lub przywrócenia prawa do emerytury lub renty, a także do obliczania tych świadczeń (art. 14 Umowy).

W myśl Umowy (art. 3) będzie ona miała zastosowanie do wszystkich osób, które podlegają lub podlegały ustawodawstwu jednej lub obu Umawiających się Stron oraz osób, których prawa wynikają z praw osób, które podlegają lub podlegały ustawodawstwu jednej lub obu Umawiających się Stron. Oznacza to, że Umowa nie będzie miała charakteru umowy obywatelskiej, czyli uzyskanie na jej podstawie prawa do świadczeń nie będzie uzależnione od posiadania polskiego lub mołdawskiego obywatelstwa przez daną osobę, lecz od jej podlegania ustawodawstwu jednej z Umawiających się Stron.

Zakresem przedmiotowym Umowy (art. 2) zostały objęte świadczenia z tytułu: starości (emerytury), niezdolności do pracy (renty), wypadków przy pracy i chorób zawodowych (renty, odszkodowania), śmierci (renty rodzinne). Z inicjatywy Strony mołdawskiej zakres przedmiotowy Umowy, ze względów finansowych, nie obejmuje postanowień dotyczących świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa, świadczeń

rodziny, zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków pogrzebowych, a także świadczeń rzeczowych (zdrowotnych)⁶⁾.

Umowa zawiera także regulacje merytoryczne odnoszące się do poszczególnych dziedzin ubezpieczenia społecznego objętych zakresem przedmiotowym Umowy. Są to uregulowania dotyczące:

a) stosowanego ustawodawstwa (art. 7–12 Umowy)

Zgodnie z art. 7 Umowy osoby zatrudnione na terytorium jednej z Umawiających się Stron podlegają, w odniesieniu do tego zatrudnienia, ustawodawstwu tylko tej Umawiającej się Strony, nawet jeżeli zamieszkują na terytorium drugiej Umawiającej się Strony lub jeżeli główna siedziba lub zarejestrowana siedziba ich pracodawcy mieści się na terytorium tej drugiej Umawiającej się Strony. Natomiast osoby pracujące na własny rachunek, prowadzące działalność na terytorium jednej z Umawiających się Stron – w odniesieniu do tej działalności – podlegają ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, nawet jeżeli miejsce zamieszkania danej osoby znajduje się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Podstawową zasadą jest więc obowiązywanie, w odniesieniu do danego zatrudnienia, ustawodawstwa państwa miejsca wykonywania pracy, a w przypadku osób pracujących na własny rachunek – ustawodawstwa miejsca wykonywania pracy na własny rachunek. Natomiast w odniesieniu do pracowników służby cywilnej i osób z nimi zrównanych, zgodnie z art. 7 pkt 3 Umowy, zasadą jest podleganie ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, której administracja zatrudnia daną osobę.

Umowa przewiduje także pewne wyjątki od zasady ogólnej, które wynikają z charakteru lub specyfiki wykonywanej pracy (zawodu) i powszechnie występują w tego typu umowach dwustronnych, jak też w przepisach unijnych. Dotyczą one pracowników delegowanych oraz osób zatrudnionych: w przedsiębiorstwach transportu międzynarodowego, na statkach, w misjach dyplomatycznych i placówkach konsularnych. Jednakże wyjątkiem, który w przypadku tego typu umów ma najczęstsze zastosowanie, jest uregulowanie dotyczące pracowników delegowanych. Zgodnie z nim pracownik polski, który zostanie oddelegowany przez swego pracodawcę do pracy w RM, przez okres 24 miesięcy będzie podlegał nadal ustawodawstwu polskiemu

⁶⁾ Strona mołdawska w trakcie negocjacji projektu Umowy poinformowała, że jeżeli sytuacja finansowa RM ulegnie poprawie, możliwe będzie rozszerzenie zakresu przedmiotowego Umowy. Dlatego też w projekcie umieszczono art. 30 regulujący kwestie możliwości zmiany lub uzupełnienia Umowy przez zawieranie umów uzupełniających (protokołów dodatkowych).

w zakresie ubezpieczenia społecznego, a nie ustawodawstwu mołdawskiemu – co wynikałoby z zasady ogólnej wyrażonej w art. 7 pkt 1 Umowy. Takie uregulowanie pozwala na pozostawienie pracownika w dotychczas mającym do niego zastosowanie systemie ubezpieczenia społecznego, bez konieczności jego zmiany na okres delegowania (art. 8 ust. 1 Umowy). Uregulowanie to będzie stosowane także w drugą stronę, tj. w odniesieniu do pracowników mołdawskich delegowanych do pracy do RP. Dodatkowo będzie istniała możliwość przedłużenia okresu delegowania pracownika. W myśl art. 8 ust. 3 Umowy, jeżeli okres pracy przedłuży się ponad 24 miesiące, na wspólny wniosek pracodawcy i pracownika lub osoby pracującej na własny rachunek, ustawodawstwo pierwszej Umawiającej się Strony jest nadal stosowane przez kolejny okres nieprzekraczający 36 miesięcy, pod warunkiem, że władza właściwa drugiej Umawiającej się Strony lub instytucja upoważniona przez tę władzę udzieli na to zgody. Warunkiem zastosowania takiego rozwiązania jest skierowanie wniosku o udzielenie zgody na przedłużenie okresu delegowania przed wygaśnięciem pierwszego 24-miesięcznego okresu delegowania.

b) świadczeń emerytalno-rentowych (art. 13–16 Umowy)

W tym zakresie Umowa przewiduje, że uprawnienia do świadczeń emerytalno-rentowych będą ustalane z uwzględnieniem łączonych okresów ubezpieczenia przebytych w obydwu państwach, przy czym koszty tak ustalanych świadczeń będą obciążały instytucje ubezpieczeniowe każdej z Umawiających się Stron proporcjonalnie do okresów ubezpieczenia przebytych w danym państwie. Wysokość tak ustalonych świadczeń będzie obliczana według następujących zasad:

- w przypadkach gdy okresy ubezpieczenia przebyte tylko w RP dają prawo do emerytury lub renty w myśl polskich przepisów, wówczas ubezpieczony otrzyma polskie świadczenie obliczone tylko na podstawie okresów ubezpieczenia przebytych w RP, a druga Umawiająca się Strona (RM) wypłaci część świadczenia przyznaną za okresy ubezpieczenia przebyte na jej terytorium i odwrotnie, w przypadkach gdy okresy ubezpieczenia przebyte tylko w RM dają prawo do emerytury lub renty w myśl mołdawskich przepisów, wówczas ubezpieczony otrzyma mołdawskie świadczenie obliczone tylko na podstawie okresów ubezpieczenia przebytych w RM, a druga Umawiająca się Strona, czyli RP, wypłaci część świadczenia przyznaną za okresy ubezpieczenia przebyte na terytorium RP,

- w przypadkach gdy okresy ubezpieczenia przebyte w RP nie dają prawa do polskiej emerytury lub renty oraz okresy ubezpieczenia przebyte w RM nie dają prawa do mołdawskiej emerytury lub renty, każda z instytucji ubezpieczeniowych danego państwa ustali prawo do świadczenia na podstawie sumy okresów ubezpieczenia przebytych w obydwu państwach i będzie je wypłacać w wysokości odpowiadającej stosunkowi sumy własnych okresów ubezpieczenia do ich sumy uzyskanej w obydwu państwach (zasada „pro rata temporis”).

Obowiązek stosowania zasady „pro rata temporis” (proporcji okresów), tj. ustalanie częściowych świadczeń emerytalno-rentowych z zastosowaniem zasady sumowania okresów, będzie obligatoryjny tylko w tych przypadkach, gdy jest to dla zainteresowanego konieczne lub korzystniejsze (art. 13 Umowy).

Dodatkowo będzie możliwość uwzględnienia na prawo do świadczeń emerytalno-rentowych także okresów ubezpieczenia przebytych w państwie trzecim, o ile są to okresy przebyte w państwie, z którym obie Umawiające się Strony są związane umową o zabezpieczeniu społecznym, przewidującą sumowanie okresów ubezpieczenia.

Umowa zawiera także uregulowanie dotyczące sytuacji, w której dana osoba posiada na terytorium jednej z Umawiających się Stron okres ubezpieczenia krótszy niż 12 miesięcy. W takim przypadku instytucja właściwa tej Umawiającej się Strony nie przyznaje prawa do emerytury lub renty, jeżeli zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem przyznanie prawa do tych świadczeń, w oparciu o tak krótki okres ubezpieczenia, nie jest możliwe. Jednakże okres ten zostanie uwzględniony – w celu nabycia prawa do świadczenia – przez instytucję właściwą drugiej Umawiającej się Strony, w której po zsumowaniu okresów ubezpieczenia powstanie prawo do emerytury lub renty.

Ponadto w Umowie zaproponowano rozwiązanie polegające na tym, że świadczenia, które zostały przyznane przed wejściem w życie Umowy, mogą być ponownie ustalone zgodnie z postanowieniami Umowy, jeżeli zmiana wynika wyłącznie z postanowień Umowy. Jednakże na podstawie art. 28 ust. 5 Umowy, jeżeli ponowne ustalenie spowoduje brak prawa lub prawo do świadczenia w kwocie niższej niż wypłacane dotychczas, polska instytucja właściwa, osobom zamieszkałym w RP, zapewni, że suma wypłacanych świadczeń polskich i mołdawskich lub wysokość świadczenia mołdawskiego nie będzie niższa od świadczeń wypłacanych dotychczas. Uregulowanie to będzie miało zastosowanie do osób posiadających status repatrianta. W efekcie

oznacza to, że jeżeli w wyniku ustalenia prawa do świadczenia z uwzględnieniem postanowień Umowy wysokość świadczeń przyznanych repatriantom zamieszkałym w RP będzie niższa od wysokości polskich świadczeń aktualnie wypłacanych, polska instytucja właściwa zapewni uzupełnienie wysokości nowo przyznanych świadczeń do wysokości świadczeń dotychczas wypłacanych.

c) świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (art. 17–19 Umowy)

W tym zakresie Umowa przewiduje, że prawo do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych będzie ustalane zgodnie z ustawodawstwem, które miało zastosowanie w chwili zaistnienia wypadku albo w czasie wykonywania pracy, w wyniku której powstała choroba zawodowa. W odniesieniu do świadczeń z tytułu choroby zawodowej Umowa przewiduje, że jeżeli ich przyznanie jest uzależnione:

- od stwierdzenia danej choroby po raz pierwszy na terytorium Umawiającej się Strony, warunek ten uważa się za spełniony także, jeżeli choroba ta zostanie stwierdzona po raz pierwszy na terytorium drugiej Umawiającej się Strony,
- od stwierdzenia danej choroby w określonym terminie po zaprzestaniu wykonywania pracy mogącej spowodować zagrożenie, uwzględnia się, w niezbędnym zakresie, inne prace wiążące się z podobnym ryzykiem, wykonywane zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony,
- od wykonywania pracy, która tę chorobę spowodowała przez określony czas, uwzględnia się także okresy, podczas których taka praca była wykonywana na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Umowa zawiera także uregulowania dotyczące sytuacji pogłębienia się choroby zawodowej. Podstawową zasadą jest, że jeżeli prawo do świadczenia z tytułu choroby zawodowej powstało zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, to odpowiedzialność za wypłatę świadczenia z tytułu pogłębienia się tej choroby ponosi instytucja właściwa tej Umawiającej się Strony, nawet jeżeli pogłębienie choroby nastąpiło w chwili, gdy osoba podlegała ustawodawstwu drugiej Umawiającej się Strony, o ile nie wykonywała tam pracy narażającej ją na chorobę zawodową. Natomiast w sytuacji pogłębienia się choroby zawodowej u osoby otrzymującej świadczenie z tytułu tej choroby zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, podczas wykonywania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony pracy, która może spowodować chorobę zawodową, wówczas:

- instytucja właściwa pierwszej Umawiającej się Strony nadal wypłaca przyznane świadczenie, nie uwzględniając pogłębienia się choroby zawodowej,
- instytucja właściwa drugiej Umawiającej się Strony, której ustawodawstwu podlegała osoba w czasie wykonywania pracy mogącej spowodować pogłębienie się choroby zawodowej, przyznaje świadczenie w wysokości różnicy między wysokością świadczenia, które przysługuje po pogłębieniu się choroby zawodowej, a wysokością świadczenia, które przysługiwałoby przed pogłębieniem się choroby zawodowej, zgodnie z obowiązującym ją ustawodawstwem.

Proponowane w Umowie zasady ustalania prawa do świadczeń oraz ich wypłaty będą obowiązywały od dnia wejścia w życie Umowy. Postanowienia Umowy nie będą uzasadniały roszczeń o wypłatę świadczeń za okres przed jej wejściem w życie, ale okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem każdej z Umawiających się Stron przed dniem wejścia w życie Umowy będą uwzględniane przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń przyznawanych na jej podstawie.

Umowa zawiera także uregulowania administracyjne odnoszące się do: pomocy administracyjnej i prawnej oraz badań lekarskich (art. 21 Umowy), ochrony danych osobowych (art. 22 Umowy), zwolnienia z opłat i uwierzytelnień (art. 23 Umowy), składania dokumentów (art. 24 Umowy), stosowanego języka (art. 25 Umowy), wypłaty świadczeń (art. 26 Umowy), rozstrzygania sporów (art. 27 Umowy).

4. Skutki wejścia w życie Umowy

Chcąc określić przewidywane skutki wejścia w życie polsko-mołdawskiej Umowy o ubezpieczeniu społecznym, należy stwierdzić, że przyjęcie i wprowadzenie w życie jej uregulowań z pewnością zapewni:

- 1) możliwość uwzględniania okresów ubezpieczenia przebytych w RM w celu ustalenia prawa i wysokości polskich świadczeń z ubezpieczenia społecznego (i odwrotnie). Umowa stworzy możliwość sumowania okresów ubezpieczenia przebytych w RM i w RP, co niejednokrotnie przesądzi o nabyciu prawa do świadczeń przyznanych przez instytucje ubezpieczeniowe RP i RM oraz ich wypłacie w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy;
- 2) transfer świadczeń emerytalno-rentowych osobom uprawnionym zamieszkałym na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Natomiast rozwiązanie dotyczące osób posiadających status repatrianta, uprawnionych do polskich świadczeń emerytalno-rentowych:

- 1) umożliwi uzyskanie, za okresy ubezpieczenia przebyte w RM, prawa do mołdawskich świadczeń emerytalno-rentowych, co niejednokrotnie dla tych osób ma znaczenie nie tylko finansowe, ale też prestiżowe. Repatriantom trudno jest zrozumieć brak możliwości otrzymania prawa do mołdawskich świadczeń za niejednokrotnie kilkudziesięcioletni okres ciężkiej pracy w RM. Obecna sytuacja rodzi w nich poczucie krzywdy;
- 2) stworzy gwarancje wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych w kwocie nie niższej niż obecnie otrzymywane.

Niezależnie od powyższego, postanowienia dotyczące stosowanego ustawodawstwa mogą przyczynić się do poprawy współpracy gospodarczej między RP a RM, tj. pozytywnie wpłynąć na decyzje polskich firm o podejmowaniu nowych inwestycji w tym państwie. Postanowienia te mogą także pozytywnie wpłynąć na decyzje mołdawskich firm w sprawie realizacji usług eksportowych w RP, szczególnie dzięki możliwości delegowania mołdawskich pracowników do pracy w RP. Uregulowania dotyczące stosowanego ustawodawstwa mogą także skutkować zmniejszeniem grupy obywateli RM podejmujących w Polsce zatrudnienie nielegalnie.

Wejście w życie każdej umowy o ubezpieczeniu społecznym wiąże się z określonymi skutkami finansowymi. Niestety, mimo wielu starań i podejmowanych działań, nie udało się uzyskać danych, które pozwoliłyby na ustalenie skutków finansowych związania RP Umową z RM. Wszelkie próby pozyskania danych umożliwiających dokonanie chociażby szacunkowej ich oceny nie przyniosły spodziewanych rezultatów. Należy zauważyć, że w przypadku zawieranych przez RP dwustronnych umów o ubezpieczeniu/zabezpieczeniu społecznym zazwyczaj występują znaczne trudności w gromadzeniu danych umożliwiających dokonanie szacunkowego wyliczenia skutków finansowych związania się taką umową. Szczególnie trudne jest pozyskanie tych danych w odniesieniu do państw powstałych po rozpadzie byłego ZSRR. Dlatego też przedstawienie precyzyjnych wyliczeń nie jest możliwe. Jednakże możliwe jest wskazanie pewnych istotnych kwestii, na które warto zwrócić uwagę, czyli:

- a) skutki finansowe dla budżetu państwa

Śród świadczeń objętych zakresem przedmiotowym Umowy żadne, w sposób bezpośredni, nie podlegają finansowaniu ze środków budżetu państwa. Jednakże,

z uwagi na to, że przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, z których środków finansowane są wypłaty świadczeń, pochodzą również z dotacji budżetu państwa (w przypadku Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego dotacja z budżetu państwa stanowi główne źródło jego przychodów), wejście w życie Umowy może potencjalnie spowodować wzrost kwoty dotacji budżetowej. Wyliczenie ewentualnych skutków finansowych w tym zakresie nie jest jednak możliwe wobec braku niezbędnych danych.

b) skutki finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego

Żadne świadczenia objęte zakresem przedmiotowym Umowy nie są finansowane ze środków jednostek samorządu terytorialnego. Dlatego też wejście w życie polsko-mołdawskiej Umowy o ubezpieczeniu społecznym nie będzie miało wpływu na finanse jednostek samorządu terytorialnego.

c) skutki finansowe dla funduszy ubezpieczeniowych

Zakres przedmiotowy Umowy oznacza, że skutki wejścia jej w życie mogą mieć wpływ na fundusze ubezpieczeniowe, tj. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych oraz Fundusz Emerytalno-Rentowy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. W tym kontekście można wyróżnić dwie grupy czynników, tj. 1) czynniki, które mogą spowodować wzrost wydatków funduszy ubezpieczeniowych, oraz 2) czynniki, które nie wpłyną na wydatki funduszy ubezpieczeniowych, zmniejszą te wydatki lub spowodują wzrost dochodów funduszy.

Analizując pierwszą grupę czynników, należy wskazać, że:

- wejście w życie Umowy może spowodować wzrost kosztów wypłaty świadczeń należnych z polskiego systemu ubezpieczenia społecznego, do których prawo, bez wejścia w życie Umowy, nie powstałoby. Kwestia ta dotyczy osób objętych tzw. „starym systemem emerytalnym”, które posiadają okresy ubezpieczenia przebyte w RP, ale w wymiarze zbyt krótkim dla przyznania prawa do polskich świadczeń długoterminowych (emerytur, rent). Po wejściu w życie Umowy i zastosowaniu zasady sumowania okresów część z tych osób uzyska prawo do polskich świadczeń emerytalno-rentowych,

- wejście w życie Umowy może generować koszty transferu świadczeń do miejsca zamieszkania osoby do nich uprawnionej, zamieszkałej na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Oczywiście liczba osób posiadających polskie i mołdawskie okresy ubezpieczenia, która po ich zsumowaniu uzyska prawo do polskich świadczeń, nie jest znana. W związku z tym wydatki związane z przyznaniem prawa do tych świadczeń trudno jest przewidzieć. Natomiast wydatki z tytułu transferu polskich świadczeń emerytalno-rentowych do RM nie powinny być traktowane jako dodatkowy koszt funduszy ubezpieczeniowych, gdyż są one realizacją wcześniejszych zobowiązań wynikających z pobierania składek na ubezpieczenia społeczne.

Analizując drugą grupę czynników, należy wskazać, że:

- wejście w życie Umowy nie spowoduje wzrostu wydatków funduszy ubezpieczeniowych w odniesieniu do osób objętych tzw. „nowym systemem emerytalnym”. Polska instytucja ubezpieczeniowa będzie zobowiązana do wypłaty świadczeń za okresy ubezpieczenia przebyte w RP, a uzyskanie do nich prawa nie będzie zależne od konieczności osiągnięcia określonego stażu ubezpieczeniowego. Oznacza to, że w przypadku świadczeń przyznawanych tej grupie osób nie będzie zachodziła potrzeba sumowania okresów ubezpieczenia w celu uzyskania prawa do polskiego świadczenia. W efekcie nie wpłynie to na zwiększenie grupy osób uprawnionych do polskich świadczeń emerytalnych i rentowych, a jedynie będzie stanowiło realizację zobowiązań wynikających z faktu pobierania składek na ubezpieczenia społeczne,
- wejście w życie Umowy nie spowoduje wzrostu wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu świadczeń przyznawanych, zgodnie z polskim ustawodawstwem, osobom posiadającym status repatrianta, a może wpłynąć na zmniejszenie tych wydatków. Przyjęte rozwiązania gwarantują, że repatrianci nie otrzymają świadczeń niższych niż obecnie otrzymywane. Jednakże, w przypadku gdy na wniosek repatrianta nastąpi ponowne rozpatrzenie prawa do świadczenia, z uwzględnieniem okresów ubezpieczenia przebytych w RM, i ustalenie jego wysokości, w efekcie czego wnioskodawca uzyska prawo do częściowego świadczenia mołdawskiego, wówczas instytucja polska pomniejszy kwotę wypłacanego świadczenia polskiego o kwotę świadczenia należnego i przyznanego za okresy ubezpieczenia przebyte w RM. Takie rozwiązanie

spowoduje zmniejszenie wysokości kwot wypłacanych przez Fundusz Ubezpieczeń Społecznych o wysokość świadczeń przyznanych i wypłacanych przez instytucję mołdawską,

- liczba obywateli RM podejmujących legalne zatrudnienie w RP wpływa na wzrost odprowadzanych, do polskiego systemu, składek ubezpieczeniowych, a tym samym wzrost dochodów funduszy ubezpieczeniowych⁷⁾.

Biorąc powyższe pod uwagę, można założyć, że realizacja postanowień polsko-mołdawskiej Umowy o ubezpieczeniu społecznym nie wpłynie znacząco na wzrost wydatków funduszy ubezpieczeniowych.

Podsumowując kwestię skutków finansowych związania RP Umową o ubezpieczeniu społecznym z RM, należy stwierdzić, że uwzględniając:

- zakres przedmiotowy Umowy, jej wejście w życie nie będzie miało wpływu na wydatki jednostek samorządu terytorialnego, natomiast może mieć niewielki wpływ na wydatki budżetu państwa w zakresie, w jakim może spowodować wzrost dotacji budżetowej do funduszy ubezpieczeniowych,
- potencjalnie niewielką grupę osób, do której mogłaby mieć zastosowanie zasada sumowania okresów, uregulowania, w myśl których każda z Umawiających się Stron płaci za własne okresy ubezpieczenia, oraz obowiązujące w RP przepisy w zakresie tzw. „nowego systemu emerytalnego”, można założyć, że związanie się polsko-mołdawską Umową nie wpłynie istotnie na wzrost wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego; można założyć, że skutki te będą na poziomie błędu statystycznego,
- procedurę obowiązującą w zakresie ratyfikacji i wejścia w życie takiej umowy, ewentualne skutki finansowe związania się polsko-mołdawską Umową obciążą fundusze ubezpieczeniowe najwcześniej w II połowie 2014 r.

5. Tryb związania Rzeczypospolitej Polskiej Umową

Z uwagi na postanowienia art. 89 ust. 1 pkt 5 Konstytucji RP, polsko-mołdawska Umowa o ubezpieczeniu społecznym będzie miała rangę ratyfikowanej umowy międzynarodowej. Umowa zawiera postanowienia dotyczące ubezpieczenia

⁷⁾ W roku 2009 wydano 601 zezwoleń na pracę dla obywateli Republiki Mołdawii, w roku 2010 wydano 675 zezwoleń, w roku 2011 wydano 1017 zezwoleń, w roku 2012 wydano 616 zezwoleń, a w I połowie 2013 roku wydano 269 zezwoleń.

społecznego, które w polskim porządku prawnym stanowią materię regulowaną ustawowo. Dodatkowo niektóre z postanowień Umowy przewidują rozwiązania odbiegające od tych zawartych w ustawodawstwie polskim, jak np. możliwość sumowania polskich i mołdawskich okresów ubezpieczenia oraz dokonywania wypłaty polskich świadczeń należnych osobom uprawnionym zamieszkałym na terytorium RM. Związanie RP Umową nastąpi w trybie określonym w art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych⁸⁾, tj. w drodze ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie (tzw. duża ratyfikacja). Umowa zostanie zawarta na czas nieokreślony, z możliwością jej wypowiedzenia.

a) podmioty prawa krajowego, których dotyczy Umowa

Postanowienia Umowy będą miały zastosowanie do pracowników i osób pracujących na własny rachunek, podlegających ubezpieczeniu społecznemu na terytorium każdej z Umawiających się Stron, jak również do członków ich rodzin i innych osób uprawnionych, pozostałych po śmierci żywiciela. Umowa będzie miała szczególne znaczenie dla osób fizycznych w zakresie uzyskiwania prawa do świadczeń z tytułu: starości (emerytury), niezdolności do pracy (renty), śmierci (renty rodzinne).

Umowa nie dotyczy bezpośrednio osób prawnych, ale rozwiązania w niej przyjęte mogą przyczynić się do poprawy sytuacji polskich osób prawnych prowadzących działalność na terytorium RM, szczególnie przez eliminację podwójnego opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Postanowienia Umowy będą sprzyjały współpracy gospodarczej, jak też ułatwią swobodny przepływ pracowników.

b) sposób, w jaki Umowa dotyczy spraw uregulowanych w prawie wewnętrznym

Postanowienia Umowy odnoszą się do spraw uregulowanych w następujących ustawach:

- ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 989, z późn. zm.),

⁸⁾ Dz. U. Nr 39, poz. 443, z późn. zm.

- ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r. poz. 1403, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. z 2013 r. poz. 737).

c) środki prawne, jakie powinny zostać przyjęte w celu wykonania Umowy

Wejście w życie Umowy nie pociągnie za sobą konieczności dokonywania zmian w polskim ustawodawstwie wewnętrznym. Wymogiem niezbędnym jest jedynie zawarcie, przez obie Umawiające się Strony, Porozumienia Administracyjnego (wykonawczego) w sprawie stosowania Umowy. Porozumienie to, wraz z Umową, zostało podpisane w Warszawie dnia 9 września 2013 r. i zacznie obowiązywać wraz z wejściem w życie polsko-mołdawskiej Umowy o ubezpieczeniu społecznym.

Warszawa, dnia 2 grudnia 2013 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

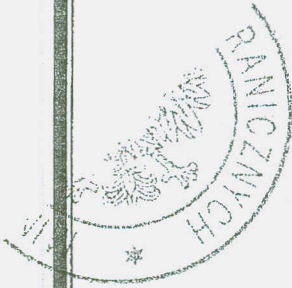
DPUE - 920 - 212 - 13/jf/ 3

DPUE.920.63.2013 / 5

opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o ratyfikacji Umowy między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Mołdawii o ubezpieczeniu społecznym wyrażona na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437 z późn. zm.) przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Handwritten signature and stamp
Piotr Siedler

UMOWA

MIĘDZY RZECZĄPOSPOLITĄ POLSKĄ

A

REPUBLIKĄ MOŁDAWII

O UBEZPIECZENIU SPOŁECZNYM

RZECZPOSPOLITA POLSKA

I

REPUBLIKĄ MOŁDAWII,

zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

kierując się wspólną wolą uregulowania i rozwoju stosunków dwustronnych w zakresie ubezpieczenia społecznego ustaliły, co następuje:

CZĘŚĆ I POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1 Definicje

- (1) Do celów niniejszej Umowy, poniższe terminy i wyrażenia oznaczają:
1. „ustawodawstwo”- ustawy i inne przepisy prawne dotyczące zakresu przedmiotowego, o którym mowa w artykule 2;
 2. „władza właściwa” - w Rzeczypospolitej Polskiej minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, w Republice Mołdawii ministerstwo właściwe do spraw ubezpieczenia społecznego;
 3. „instytucja właściwa” - instytucję odpowiedzialną za stosowanie ustawodawstwa;
 4. „instytucja łącznikowa” - instytucję zapewniającą koordynację i wymianę informacji między instytucjami obu Umawiających się Stron, wyznaczoną do stosowania niniejszej Umowy, jak również do informowania zainteresowanych o prawach i obowiązkach z niej wynikających;
 5. „ubezpieczony” - każdą osobę, która podlegała lub podlega ustawodawstwu którejkolwiek z Umawiających się Stron;
 6. „okres ubezpieczenia” - okresy składkowe, okresy zatrudnienia lub pracy na własny rachunek oraz okresy z nimi zrównane, przebyte zgodnie z ustawodawstwem każdej z Umawiających się Stron;
 7. „świadczenie” - wszystkie rodzaje świadczeń pieniężnych przyznawanych na podstawie ustawodawstwa każdej z Umawiających się Stron, w tym dodatki i podwyżki dotyczące tych świadczeń;
 8. „miejsce zamieszkania” - miejsce stałego zamieszkania;
 9. „miejsce pobytu” - miejsce czasowego pobytu;
 10. „członkowie rodziny” - osoby określone jako członkowie rodziny przez ustawodawstwo stosowane przez instytucję właściwą.
- (2) Wszystkie inne terminy i wyrażenia użyte w niniejszej Umowie mają znaczenie nadane im przez stosowane ustawodawstwo każdej z Umawiających się Stron.

Artykuł 2

Zakres przedmiotowy

- (1) Niniejszą Umowę stosuje się:
1. w Republice Mołdawii, do następujących świadczeń z państwowego ubezpieczenia społecznego:
 - a) emerytur,
 - b) rent w przypadku inwalidztwa spowodowanego przez choroby ogólne,
 - c) rent i odszkodowań z tytułu inwalidztwa spowodowanego przez wypadki przy pracy i choroby zawodowe,
 - d) rent rodzinnych dla pozostałych przy życiu;
 2. w Rzeczypospolitej Polskiej, do następujących świadczeń z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia społecznego rolników:
 - a) emerytur,
 - b) rent z tytułu niezdolności do pracy,
 - c) rent rodzinnych,
 - d) jednorazowych odszkodowań oraz rent z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.
- (2) Niniejszą Umowę stosuje się również do ustaw i innych przepisów prawnych zastępujących, kodyfikujących, zmieniających lub uzupełniających ustawodawstwo.
- (3) Niniejszej Umowy nie stosuje się do ustaw i innych przepisów prawnych, które rozszerzają istniejące ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony na nowe kategorie świadczeniobiorców, jeżeli władza właściwa tej Umawiającej się Strony zawiadomi władzę właściwą drugiej Umawiającej się Strony, w ciągu sześciu miesięcy od publikacji tych ustaw lub przepisów prawnych o tym, że takie rozszerzenie Umowy nie jest przewidziane.

Artykuł 3

Zakres podmiotowy

Niniejszą Umowę stosuje się do:

1. osób, które podlegały lub podlegają ustawodawstwu jednej lub obu Umawiających się Stron;
2. osób, których prawa wynikają z praw osób określonych w punkcie 1.

Artykuł 4

Równe traktowanie

Jeżeli niniejsza Umowa nie stanowi inaczej osoby, do których stosuje się niniejszą Umowę korzystają z tych samych praw i podlegają tym samym obowiązkom na mocy ustawodawstwa każdej Umawiającej się Strony, co jej obywatele.

Artykuł 5 **Eksport świadczeń**

- (1) Jeżeli niniejsza Umowa nie stanowi inaczej, świadczenia wypłacane zgodnie z ustawodawstwem jednej z Umawiających się Stron nie mogą zostać zmniejszone, zmienione, zawieszane, wstrzymane lub skonfiskowane z powodu tego, że uprawniony ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.
- (2) Postanowień ustępu (1) nie stosuje się:
 1. w Republice Mołdawii do: świadczeń państwowych, emerytur za staż pracy oraz emerytur dla niektórych kategorii obywateli;
 2. w Rzeczypospolitej Polskiej do: świadczeń przyznanych w szczególnym trybie i w drodze wyjątku.

Artykuł 6 **Unikanie kumulacji świadczeń**

Jeżeli postanowienia części III nie stanowią inaczej, niniejsza Umowa nie zapewnia i nie utrzymuje prawa do dwóch lub więcej świadczeń z tego samego tytułu, przyznanych za ten sam okres ubezpieczenia obowiązkowego.

CZEŚĆ II **STOSOWANE USTAWODAWSTWO**

Artykuł 7 **Zasady ogólne**

Jeżeli niniejsza Umowa nie stanowi inaczej:

1. osoba zatrudniona na terytorium jednej z Umawiających się Stron podlega, w odniesieniu do tego zatrudnienia, ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium drugiej Umawiającej się Strony lub jeżeli główna siedziba lub zarejestrowana siedziba jej pracodawcy mieści się na terytorium tej drugiej Umawiającej się Strony.
2. osoba pracująca na własny rachunek prowadząca działalność na terytorium jednej z Umawiających się Stron podlega, w odniesieniu do tej działalności, ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, nawet jeżeli jej miejsce zamieszkania znajduje się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.
3. pracownik służby cywilnej i osoba z nim zrównana podlega ustawodawstwu Umawiającej się Strony, której administracja ich zatrudnia.

Artykuł 8

Pracownicy delegowani

- (1) Jeżeli osoba zatrudniona u pracodawcy, którego siedziba znajduje się na terytorium jednej Umawiającej się Strony, zostanie delegowana na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, w celu wykonywania pracy na rachunek tego pracodawcy, podlega ona ustawodawstwu pierwszej Umawiającej się Strony, pod warunkiem, że przewidywany okres wykonywania pracy nie przekracza 24 miesięcy.
- (2) Jeżeli osoba, zwykle pracująca na własny rachunek na terytorium jednej z Umawiających się Stron, czasowo przenosi tę pracę na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, nadal podlega ustawodawstwu pierwszej Umawiającej się Strony, pod warunkiem, że przewidywany okres pracy nie przekracza 24 miesięcy.
- (3) Jeżeli okres pracy przedłuży się ponad 24 miesiące, na wspólny wniosek pracodawcy i pracownika lub osoby pracującej na własny rachunek, ustawodawstwo pierwszej Umawiającej się Strony jest nadal stosowane przez kolejny okres nie przekraczający 36 miesięcy, pod warunkiem że władza właściwa drugiej Umawiającej się Strony lub instytucja upoważniona przez tę władzę, udzieli na to zgodę. Wniosek o udzielenie tej zgody musi zostać zgłoszony przed wygaśnięciem pierwszego 24-miesięcznego okresu.

Artykuł 9

Personel przedsiębiorstw transportu międzynarodowego

Osoba zatrudniona przez przedsiębiorstwo transportu międzynarodowego z siedzibą na terytorium jednej z Umawiających się Stron, które na własny lub cudzy rachunek wykonuje międzynarodowe przewozy osób i towarów koleją, drogą lądową, powietrzną lub przez wody śródlądowe, podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, z następującymi ograniczeniami:

1. osoba zatrudniona w oddziale lub stałym przedstawicielstwie przedsiębiorstwa transportu międzynarodowego podlega ustawodawstwu Umawiającej się Strony, na terytorium której znajduje się oddział lub stałe przedstawicielstwo, jeżeli nie jest to pracownik oddelegowany,
2. osoba, która jest zatrudniona głównie na terytorium Umawiającej się Strony gdzie ma miejsce zamieszkania, podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, nawet jeżeli przedsiębiorstwo transportu międzynarodowego ją zatrudniające nie ma zarejestrowanej siedziby, oddziału lub stałego przedstawicielstwa na jej terytorium.

Artykuł 10
Załoga statku

Osoba zatrudniona na statku pływającym pod banderą jednej z Umawiających się Stron podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony.

Artykuł 11
Misje dyplomatyczne i placówki konsularne

Członkowie personelu misji dyplomatycznych oraz urzędów konsularnych podlegają postanowieniom Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych z dnia 18 kwietnia 1961 roku oraz Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach konsularnych z dnia 24 kwietnia 1963 roku.

Artykuł 12
Wyjątki od postanowień artykułów 7 - 10

Władze właściwe obu Umawiających się Stron lub wyznaczone przez nie instytucje, na wspólny wniosek pracownika i pracodawcy lub osoby pracującej na własny rachunek, mogą wyrazić zgodę na wyjątki od postanowień artykułów 7 - 10, w najlepszym interesie osoby lub kategorii osób.

CZEŚĆ III
PRZEPISY SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE RÓŻNYCH KATEGORII
ŚWIADCZEŃ

ROZDZIAŁ 1
Emerytury i renty

Artykuł 13
Przyznawanie emerytur i rent bez sumowania okresów ubezpieczenia

Jeżeli zgodnie z ustawodawstwem jednej z Umawiających się Stron, dana osoba spełnia warunki do otrzymania emerytury lub renty bez konieczności stosowania artykułu 14 niniejszej Umowy, instytucja właściwa tej Umawiającej się Strony ustala prawo do tego świadczenia i oblicza jego wysokość wyłącznie na podstawie okresów ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem, które stosuje, chyba że świadczenie ustalone zgodnie z postanowieniami artykułu 15 byłoby korzystniejsze.

Artykuł 14
Sumowanie okresów ubezpieczenia

- (1) Jeżeli ustawodawstwo jednej z Umawiających się Stron uzależnia nabycie, zachowanie lub przywrócenie prawa do emerytury lub renty od przebycia określonego okresu ubezpieczenia, instytucja właściwa tej Umawiającej się

Strony uwzględnia, jeżeli jest to konieczne, okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony tak, jakby zostały przebyte zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez pierwszą Umawiającą się Stronę, pod warunkiem, że okresy te się nie pokrywają.

- (2) Jeżeli ustawodawstwo jednej z Umawiających się Stron uzależnia nabycie prawa do emerytury lub renty od przebycia określonego okresu ubezpieczenia w zawodzie objętym ubezpieczeniem w systemie specjalnym, lub od wykonywania określonego zawodu lub zatrudnienia, to okresy ubezpieczenia przebyte w tym zawodzie lub w tym zatrudnieniu zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony są uwzględniane przy ustalaniu prawa do tych świadczeń.
- (3) Jeżeli po zsumowaniu, o którym mowa w ustępie (1), ubezpieczony nie nabywa prawa do emerytury lub renty, instytucja właściwa Umawiającej się Strony uwzględnia okres ubezpieczenia przebyty w państwie trzecim, z którym obie Umawiające się Strony są związane umową o zabezpieczeniu społecznym, przewidującą sumowanie okresów ubezpieczenia.

Artykuł 15

Przyznawanie emerytur i rent z sumowaniem okresów ubezpieczenia

Jeżeli zgodnie z ustawodawstwem jednej z Umawiających się Stron prawo do emerytury lub renty przysługuje po zastosowaniu postanowień artykułu 14 niniejszej Umowy, instytucja właściwa tej Umawiającej się Strony ustala świadczenia w następujący sposób:

1. oblicza teoretyczną wysokość emerytury lub renty, należną w przypadku, gdyby wszystkie uwzględnione okresy ubezpieczenia zostały przebyte zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem,
2. dla określenia teoretycznej wysokości emerytury lub renty, o której mowa w punkcie 1, przy ustalaniu podstawy obliczenia uwzględniane jest wyłącznie wynagrodzenie uzyskane zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez instytucję właściwą oraz składki odprowadzone zgodnie z tym ustawodawstwem,
3. na podstawie teoretycznej wysokości emerytury lub renty, o której mowa w punkcie 1, określa rzeczywistą wysokość emerytury lub renty w oparciu o proporcję okresów ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez instytucję właściwą przyznającą emeryturę lub rentę, do sumy wszystkich uwzględnionych okresów ubezpieczenia.

Artykuł 16

Okres ubezpieczenia krótszy niż 12 miesięcy

- (1) Jeżeli okres ubezpieczenia przebyty zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony jest krótszy niż 12 miesięcy i na podstawie tego okresu zainteresowany nie nabywa prawa do emerytury lub renty zgodnie z

tym ustawodawstwem, to instytucja właściwa tej Umawiającej się Strony nie przyznaje tych świadczeń.

- (2) Nie naruszając postanowień ustępu (1), okresy ubezpieczenia krótsze niż 12 miesięcy, przebyte zgodnie z ustawodawstwem każdej z Umawiających się Stron, są uwzględniane przez instytucję właściwą tej Umawiającej się Strony, w której po zsumowaniu tych okresów, powstanie prawo do emerytury lub renty.

ROZDZIAŁ 2

Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

Artykuł 17

Prawo do świadczeń

Prawo do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych ustala się zgodnie z ustawodawstwem, które miało zastosowanie w chwili zaistnienia wypadku albo w czasie wykonywania pracy, w wyniku której powstała choroba zawodowa.

Artykuł 18

Choroby zawodowe

- (1) Jeżeli ustawodawstwo jednej z Umawiających się Stron uzależnia przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej od stwierdzenia choroby zawodowej po raz pierwszy na terytorium tej Umawiającej się Strony, warunek ten uważa się za spełniony, jeżeli choroba ta została stwierdzona po raz pierwszy na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.
- (2) Jeżeli ustawodawstwo jednej z Umawiających się Stron uzależnia przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej od stwierdzenia choroby w określonym terminie po zaprzestaniu wykonywania pracy mogącej spowodować zagrożenie, instytucja właściwa uwzględnia, jeżeli to konieczne, inne prace, wiążące się z podobnym ryzykiem, wykonywane zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony.
- (3) Jeżeli ustawodawstwo jednej z Umawiających się Stron uzależnia przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej od wykonywania, przez określony okres, pracy mogącej spowodować chorobę, dla celów obliczenia świadczeń uwzględniane są również okresy, podczas których taka praca była wykonywana na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 19

Pogłębienie się choroby zawodowej

- (1) Jeżeli prawo do świadczeń z tytułu choroby zawodowej powstało zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, instytucja właściwa tej Umawiającej się Strony ponosi odpowiedzialność za wypłatę świadczeń z tytułu pogłębienia się choroby zawodowej nawet, jeżeli nastąpiło to w okresie, gdy osoba podlegała ustawodawstwu drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli nie wykonywała na jej terytorium pracy narażającej ją na pogłębienie się choroby zawodowej.
- (2) W przypadku pogłębienia się choroby zawodowej u osoby otrzymującej świadczenie z tytułu choroby zawodowej zgodnie z ustawodawstwem pierwszej Umawiającej się Strony, podczas wykonywania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony pracy, która może pogłębić chorobę zawodową:
 1. instytucja właściwa pierwszej Umawiającej się Strony nadal wypłaca przyznane świadczenie nie uwzględniając pogłębienia się choroby zawodowej;
 2. instytucja właściwa drugiej Umawiającej się Strony, której ustawodawstwu podlegała osoba w czasie wykonywania pracy mogącej spowodować pogłębienie się choroby zawodowej, przyznaje świadczenie w wysokości różnicy między wysokością świadczenia, które przysługuje po pogłębieniu się choroby zawodowej, a wysokością świadczenia, które przysługiwałoby przed pogłębieniem się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.

CZĘŚĆ IV

POSTANOWIENIA RÓŻNE

Artykuł 20

Uprawnienia władz właściwych

- (1) Władze właściwe obu Umawiających się Stron określają środki administracyjne niezbędne dla stosowania niniejszej Umowy.
- (2) Władze właściwe:
 1. uzgodnią w porozumieniu administracyjnym sposoby stosowania niniejszej Umowy,
 2. wyznaczą instytucje łącznikowe i instytucje właściwe w celu ułatwienia i przyspieszenia wykonywania postanowień niniejszej Umowy,

3. informują się wzajemnie o zmianach wprowadzanych do ustawodawstwa każdej z Umawiających się Stron, jeżeli zmiany te mają wpływ na stosowanie niniejszej Umowy.

Artykuł 21

Pomoc administracyjna i prawna, badania lekarskie

- (1) Władze właściwe, instytucje łącznikowe i instytucje właściwe obu Umawiających się Stron udzielają sobie wzajemnie pomocy przy wykonywaniu postanowień niniejszej Umowy. Pomoc ta jest bezpłatna, chyba że władze właściwe ustalą, że dokonywany będzie zwrot niektórych kosztów związanych z udzielaniem pomocy.
- (2) Zaświadczenia i dokumenty, wydawane przez władze właściwe, instytucje łącznikowe i instytucje właściwe jednej Umawiającej się Strony, uznawane są przez władze właściwe, instytucje łącznikowe i instytucje właściwe drugiej Umawiającej się Strony.
- (3) Badania lekarskie osób mających miejsce zamieszkania lub przebywających na terytorium drugiej Umawiającej się Strony przeprowadza instytucja miejsca zamieszkania lub pobytu na wniosek i na koszt instytucji właściwej. Koszty badań lekarskich nie są zwracane, jeżeli są one wykonywane dla instytucji obu Umawiających się Stron.

Artykuł 22

Ochrona danych

- (1) Wszelkie dane osobowe przekazywane między Umawiającymi się Stronami w celu stosowania postanowień niniejszej Umowy są poufne. Po przekazaniu danych stosuje się do nich przepisy prawne dotyczące ochrony danych Umawiającej się Strony, która dane przyjmuje.
- (2) Wykorzystywanie danych osobowych w celu innym niż określony w ustępie (1) może nastąpić wyłącznie za zgodą osoby zainteresowanej.
- (3) Osoby, których dane osobowe są lub mają być przekazane, mają prawo otrzymać, na wniosek, informacje dotyczące danych osobowych, które są przekazywane lub będą przekazane, mają prawo dostępu oraz prawo ingerencji do tych danych osobowych, oraz korzystania z prawa do składania zażalenia właściwej władzy krajowej do spraw ochrony danych osobowych bądź sądowni, w tym domagania się odszkodowania w przypadku nielegalnego przetwarzania danych osobowych.

Artykuł 23

Zwolnienie z opłat i uwierzytelnień

- (1) Jeżeli ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony przewiduje całkowite lub częściowe zwolnienie zaświadczeń lub innych dokumentów, składanych

zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, od opłaty skarbowej, opłat sądowych, kancelaryjnych lub rejestracyjnych, zwolnienie to ma zastosowanie do wszelkich zaświadczeń lub innych dokumentów składanych zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, w celu stosowania niniejszej Umowy.

- (2) Umawiające się Strony wzajemnie uznają wszystkie dokumenty lub zaświadczenia dowolnego rodzaju, niezbędne w celu stosowania niniejszej Umowy, tak jakby zostały one wystawione przez stosowne władze, bez konieczności ich uwierzytelnienia przez władze dyplomatyczne i konsularne.
- (3) Kopie dokumentów poświadczane za zgodność z oryginałem przez instytucję właściwą jednej Umawiającej się Strony są akceptowane, jako kopie zgodne z oryginałem, przez instytucję właściwą drugiej Umawiającej się Strony, bez dalszego uwierzytelniania.

Artykuł 24 **Składanie dokumentów**

- (1) Wnioski, skargi, odwołania od decyzji, oświadczenia, składane władzy właściwej, instytucji łącznikowej lub instytucji właściwej jednej Umawiającej się Strony, są uważane za złożone w tym samym terminie władzy właściwej, instytucji łącznikowej lub instytucji właściwej drugiej Umawiającej się Strony.
- (2) Wniosek o przyznanie świadczeń zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, jest uważany za wniosek o przyznanie odpowiednich świadczeń zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, chyba że wnioskodawca wystąpi o odroczenie ustalenia prawa do emerytury zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 25 **Stosowany język**

- (1) Dla stosowania niniejszej Umowy władze właściwe, instytucje łącznikowe i instytucje właściwe Umawiających się Stron mogą posługiwać się językiem urzędowym każdej z Umawiających się Stron.
- (2) Władze właściwe, instytucje łącznikowe i instytucje właściwe jednej Umawiającej się Strony nie mogą odrzucić wniosków, odwołań ani innych, skierowanych do nich, dokumentów z tego powodu, że zostały sporządzone w języku urzędowym drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 26

Wypłata świadczeń

Instytucje właściwe każdej z Umawiających się Stron wypłacają świadczenia zgodnie z niniejszą Umową bezpośrednio osobom uprawnionym, mającym miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, w walucie urzędowej swojego państwa, a w przypadku braku wymienialności tej waluty w innej walucie swobodnie wymienialnej.

Artykuł 27

Rozstrzygnięcie sporów

Władze właściwe obu Umawiających się Stron podejmą wszelkie uzasadnione wysiłki w celu rozstrzygnięcia sporów dotyczących wykładni lub stosowania niniejszej Umowy w drodze bezpośrednich konsultacji.

CZĘŚĆ V

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 28

Postanowienia przejściowe

- (1) Niniejsza Umowa nie uzasadnia żadnych roszczeń o wypłatę świadczeń za okres poprzedzający dzień jej wejścia w życie.
- (2) Wszystkie okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem jednej z Umawiających się Stron przed dniem wejścia w życie niniejszej Umowy są uwzględniane dla celów ustalania prawa do świadczeń wynikających z niniejszej Umowy.
- (3) Z zastrzeżeniem postanowień ustępu (1), niniejsza Umowa odnosi się do zdarzeń ubezpieczeniowych, które wystąpiły przed dniem jej wejścia w życie pod warunkiem, że zobowiązania z nich wynikające nie zostały uregulowane wcześniej w formie świadczeń skapitalizowanych.
- (4) Ustalenia dotyczące prawa do świadczeń dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej Umowy nie wpływają na prawa wynikające z niniejszej Umowy.
- (5) Świadczenia przyznane przed dniem wejścia w życie niniejszej Umowy mogą być, na wniosek, ponownie ustalone zgodnie z niniejszą Umową, jeżeli zmiana wynika wyłącznie z postanowień niniejszej Umowy. Jeżeli ponowne ustalenie spowoduje brak prawa lub prawo do świadczeń w kwocie niższej niż wypłacana dotychczas, polska instytucja właściwa zapewni uzupełnienie sumy wypłacanych świadczeń polskich i mołdawskich lub świadczeń mołdawskich do wysokości świadczeń wypłacanych wcześniej, pod warunkiem że świadczeniobiorca zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

- (6) W przypadku zastosowania artykułu 8 niniejszej Umowy do osób delegowanych na terytorium Umawiającej się Strony przed dniem wejścia w życie niniejszej Umowy uznaje się, że okresy zatrudnienia wymienione w tym artykule rozpoczną się w dniu wejścia w życie niniejszej Umowy.

Artykuł 29 **Okres obowiązywania Umowy**

- (1) Niniejsza Umowa zawarta zostaje na czas nieokreślony.
- (2) Może ona zostać wypowiedziana przez każdą z Umawiających się Stron w drodze notyfikacji, drogą dyplomatyczną, nie później niż na sześć miesięcy przed upływem danego roku kalendarzowego. W tym przypadku Umowa utraci moc w ostatnim dniu tego roku kalendarzowego.
- (3) W przypadku wypowiedzenia niniejszej Umowy wszelkie prawa nabyte na mocy jej postanowień zostaną utrzymane, a wnioski złożone przed utratą mocy niniejszej Umowy zostaną zakończone zgodnie z jej postanowieniami.

Artykuł 30 **Zmiana i uzupełnienie Umowy**

Do niniejszej Umowy mogą być wprowadzane zmiany i uzupełnienia za obopólną zgodą Umawiających się Stron na podstawie osobnych protokołów. Protokoły te są częścią integralną niniejszej Umowy i wchodzi w życie zgodnie z postanowieniami artykułu 31 niniejszej Umowy.

Artykuł 31 **Wejście w życie Umowy**

- (1) Niniejsza Umowa podlega ratyfikacji przez każdą z Umawiających się Stron.
- (2) Umawiające się Strony, drogą dyplomatyczną, informują się o zakończeniu wewnętrznych procedur umożliwiających wejście w życie Umowy.
- (3) Niniejsza Umowa wchodzi w życie pierwszego dnia trzeciego miesiąca następującego po dacie otrzymania noty późniejszej.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani, należycie do tego upoważnieni, podpisali niniejszą Umowę.

SPORZĄDZONO w Warszawie....., dnia 09.09.2013 r.; w dwóch oryginalnych egzemplarzach, każdy w językach polskim, mołdawskim i angielskim przy czym każdy z tych tekstów jest równie autentyczny. W przypadku różnic w interpretacji postanowień niniejszej Umowy, rozstrzygająca jest angielska wersja językowa.

W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej

W imieniu
Republiki Mołdawii

AGREEMENT
BETWEEN THE REPUBLIC OF
POLAND
AND THE REPUBLIC OF MOLDOVA
ON SOCIAL INSURANCE

The Republic of Poland

and

the Republic of Moldova

hereinafter referred to as the "Contracting Parties",
aiming, by common will, to regulate and to develop the bilateral
relations in the area of social insurance, have agreed as follows:

Part I
GENERAL PROVISIONS

Article 1
Definitions

- (1) For the purposes of this Agreement, the following terms and expressions shall mean:
1. "legislation" - the laws and other legal provisions related to the material scope referred to in the Article 2;
 2. "competent authority" - in the Republic of Poland the minister competent for the social security, in the Republic of Moldova the ministry competent for the social insurance;
 3. "competent institution" - the institution responsible for the application of the legislation;
 4. "liaison body" - the institution that provides coordination and exchange of information between the institutions of both Contracting Parties, designated for the implementation of this Agreement and also for providing information about the rights and responsibilities arising therefrom to the persons concerned;
 5. "insured person" - any person who is or has been subject to the legislation of either Contracting Party;
 6. "period of insurance" - contribution periods, periods of employment or self-employment and equivalent periods completed according to the legislation of each Contracting Party;
 7. "benefit"- all kinds of cash benefits provided by the legislation of each Contracting Party, including supplements and increases of these benefits;
 8. "place of residence" - the place of permanent stay;
 9. "place of stay" - the place of temporary stay;
 10. "members of the family" - the persons defined as a members of the family by the legislation applied by the competent institution.
- (2) All other terms and expressions used in this Agreement shall have the meaning assigned to them in the applicable legislation of each Contracting Party.

Article 2
Material scope

- (1) This Agreement shall apply:

1. to the Republic of Moldova, to the following benefits within the state social insurance:
 - a) old age pensions,
 - b) invalidity pensions as a consequence of common diseases,
 - c) invalidity pensions and indemnities as a consequence of accidents at work and occupational diseases,
 - d) survivors' pensions;

 2. to the Republic of Poland, to the following benefits within the social insurance and social insurance for farmers:
 - a) old age pensions,
 - b) invalidity pensions,
 - c) survivors' pensions,
 - d) one-time indemnity payments and pensions in respect of accidents at work and occupational diseases.
- (2) This Agreement shall also apply to the laws and other legal provisions which replace, codify, amend or supplement the legislation.
- (3) This Agreement shall not apply to the laws and other legal provisions which extend the existing legislation of one Contracting Party to new categories of beneficiaries, if the competent authority of that Contracting Party notifies the competent authority of the other Contracting Party, within six months from the date of publication of such laws or legal provisions, that no such extension of this Agreement is intended.

Article 3

Personal scope

This Agreement shall apply to:

1. persons who are or have been subject to the legislation of one or both Contracting Parties;
2. persons, whose rights derive from the rights of persons specified in subparagraph 1.

Article 4

Equal treatment

Unless otherwise provided in this Agreement, the persons covered by this Agreement have the same rights and are subject to the same obligations under the legislation of one Contracting Party, as citizens of that Contracting Party.

Article 5
Export of benefits

- (1) Unless otherwise provided in this Agreement, the benefits payable under the legislation of one Contracting Party shall not be subject to any reduction, amendment, suspension, discontinuation or confiscation by reason of the fact that the entitled person has a place of residence in territory of the other Contracting Party.
- (2) The provisions of paragraph (1) shall not apply:
 1. in the Republic of Moldova to: state benefits, seniority pensions and pensions for some categories of citizens;
 2. in the Republic of Poland to: benefits granted under a special procedure or in exceptional cases.

Article 6
Prevention of overlapping of benefits

Unless the provisions of Part III do not provide otherwise, this Agreement shall not confer or maintain the right to two or more benefits in the same respect for the same period of compulsory insurance.

Part II
APPLICABLE LEGISLATION

Article 7
General rules

Unless otherwise provided in this Agreement:

1. a person employed in the territory of one Contracting Party shall, with respect to that employment, be subject to the legislation of this Contracting Party, even if he/she resides in the territory of the other Contracting Party, or if the employer has his head office or his registered office in the territory of the other Contracting Party;
2. self-employed person conducting the activity on the territory of one Contracting Party shall, with respect to that activity, be subject to the legislation of this Contracting Party, even if he/she resides in the territory of the other Contracting Party;
3. civil servant and person treated as such shall be subject to the legislation of the Contracting Party, whose administration employs them.

Article 8
Posted workers

- (1) If a person employed by the employer whose registered office is situated in the territory of one Contracting Party, is posted to the territory of the other Contracting Party in order to perform certain work for that employer, he/she shall be subject to the legislation of the first Contracting Party, provided that the anticipated duration of employment does not exceed a period of 24 months.
- (2) If a person normally pursuing an activity as a self-employed person in the territory of one Contracting Party, temporarily transfers that activity to the territory of the other Contracting Party, he/she shall continue to be subject to the legislation of the first Contracting Party, provided that the anticipated duration of that activity does not exceed a period of 24 months.
- (3) If the duration of activity exceeds 24 months, upon a common request of the employee and the employer, or of the self-employed person, the legislation of the first Contracting Party shall continue to be applied for a new period of up to 36 months, provided that the competent authority of the other Contracting Party or of the institution designated by this authority gives consent. This consent shall be requested before the expiry of initial 24-months period.

Article 9
The personnel of international transport enterprises

A person employed by an international transport enterprise with registered office in the territory of one Contracting Party who operates, for hire or on its own account, international transport services for persons and goods by rail, road, air or inland waterways, shall be subject to the legislation of that Contracting Party, with the following restrictions:

1. a person employed at a branch office or a permanent representation of an international transport enterprise, shall be subject to the legislation of the Contracting Party in whose territory such branch or permanent representation is situated, if he/she is not a posted worker;
2. a person employed mainly in the territory of the Contracting Party in which he/she has his/her place of residence, shall be subject to the legislation of that Contracting Party, even if the international transport enterprise which employs him/her has no registered office or branch or permanent representation in its territory.

Article 10
Crew members on vessels

A person employed on board of a ship which is flying under the flag of one Contracting Party shall be subject to the legislation of that Contracting Party.

Article 11
Diplomatic missions and consular offices

Staff members of diplomatic missions and consular offices shall be subject to the provisions of the Vienna Convention on Diplomatic Relations of 18 April 1961, and of the Vienna Convention on Consular Relations of 24 April 1963.

Article 12
Exceptions from the provisions of Articles 7 - 10

The competent authorities of both Contracting Parties or institutions designated by them, upon the common request of the employee and the employer, or of the self-employed person, may agree on exceptions from the provisions of Articles 7-10, in the best interest of such person or category of persons.

Part III
SPECIAL PROVISIONS RELATING TO THE VARIOUS
CATEGORIES OF BENEFITS

CHAPTER 1
Pensions

Article 13
Granting of pensions without aggregation of insurance periods

If, according to the legislation of one Contracting Party, a person meets the conditions to receive a pension without the necessity to apply Article 14 of this Agreement, the competent institution of that Contracting Party establishes the right to the pension and calculates its amount solely on the basis of insurance periods completed under the legislation which it applies, unless the pension established in accordance with Article 15 is more favorable.

Article 14
Aggregation of insurance periods

- (1) Where the legislation of one Contracting Party makes acquisition, retaining or recovery of the right to pension conditional upon the completion of a certain insurance period, the competent institution of that Contracting Party shall take into account, if necessary, the insurance periods completed under the legislation of the other Contracting Party as if they were completed according to the legislation of the first Contracting Party, provided that those periods do not overlap.

- (2) Where the legislation of one Contracting Party makes acquisition of the right to pension conditional upon completion of a certain insurance period in a profession subject to insurance under a special scheme, or in specific profession or employment, then the insurance periods completed in that profession or in employment in accordance with the legislation of the other Contracting Party shall be taken into account in order to establish the right to these benefits.
- (3) Where after aggregation, referred to in paragraph (1), the insured person does not acquire the right to a pension, the competent institution of the Contracting Party shall take into account the insurance period completed in a third party with which both Contracting Parties are bound by an agreement on social insurance providing for aggregation of insurance periods.

Article 15

Granting of pensions through aggregation of insurance periods

If according to the legislation of one Contracting Party, the right to pension is only established following the application of provisions of Article 14 of this Agreement, the competent institution of that Contracting Party establishes the pension in the following way:

1. calculates the theoretical amount of the pension which would be awarded if all insurance periods taken into account were completed under the legislation it applies;
2. in order to define the theoretical amount of pension, referred to in subparagraph 1, in order to establish the base of calculation, it shall take into account only the remuneration received in accordance with the legislation applied by the competent institution, as well as contributions transferred under this legislation;
3. on the basis of the theoretical amount of pension, referred to in subparagraph 1, determine the actual amount of pension on the basis of the ratio of insurance periods completed under the legislation applied by the competent institution granting a pension, to the sum of all considered insurance periods taken into account.

Article 16

Insurance period shorter than 12 months

- (1) If the insurance period completed under the legislation of one Contracting Party is shorter than 12 months and, taking into account this period, the person concerned does not acquire the right to the pension under this legislation, then the competent institution of that Contracting Party shall not grant the benefit.
- (2) Notwithstanding the provisions of paragraph (1), the insurance periods shorter than 12 months completed in accordance with the legislation of each Contracting

Party shall be taken into account by the competent institution of that Contracting Party in which the right to benefit occurs after the aggregation of these periods.

CHAPTER 2

Benefits in respect of accidents at work and occupational diseases

Article 17 Right to benefits

The right to benefits in respect of accidents at work and occupational diseases shall be determined pursuant to the legislation applicable at the date the accident took place or at the time work resulting in an occupational disease was performed.

Article 18 Occupational diseases

- (1) If the legislation of one Contracting Party makes the entitlement to benefits in respect of an occupational disease conditional upon the diagnosis of the disease for the first time in the territory of that Contracting Party, this condition shall be deemed to be fulfilled if this disease was first diagnosed in the territory of the other Contracting Party.
- (2) If the legislation of one Contracting Party makes the entitlement to benefits conditional upon the diagnosis of an occupational disease within a certain period after ceasing the occupation which is likely to be the reason for the disease, the competent institution shall also take into account, if necessary, any other activity that involves similar risk carried out under the legislation of the other Contracting Party.
- (3) If the legislation of one Contracting Party makes the entitlement to benefits in respect of an occupational disease conditional upon performing, for a certain period of time, the work which is likely to cause a disease, for the purpose of calculating the benefits shall also be taken into account the periods in which such work was performed in the territory of the other Contracting Party.

Article 19 Aggravation of an occupational disease

- (1) If the right to benefits in respect of an occupational disease was established under the legislation of one Contracting Party, the competent institution of that Contracting Party shall be responsible for the payment of the benefits for the aggravation of an occupational disease, even if it occurred at the time when the insured person was subject to the legislation of the other Contracting Party, on condition that in that territory the person did not perform work which would expose him/her to an occupational disease.

- (2) In case of aggravation of an occupational disease of a person receiving benefits in respect of an occupational disease under the legislation of the first Contracting Party, while performing in the territory of the other Contracting Party work likely to aggravate the occupational disease:
 1. the competent institution of the first Contracting Party shall continue to pay the granted benefits, without taking into account the aggravation of an occupational disease;
 2. the competent institution of the latter Contracting Party, whose legislation the insured person has been subject to while performing work which might result in aggravation of the occupational disease, shall grant a benefit in the amount equal to the difference between the amount of the benefit the insured person is entitled to after the aggravation of an occupational disease and the amount of the benefit that would be due before the aggravation of an occupational disease, in accordance with the legislation it applies.

Part IV
MISCELLANEOUS PROVISIONS

Article 20
Competences of the competent authorities

- (1) The competent authorities of both Contracting Parties shall establish the administrative measures necessary for the application of this Agreement.
- (2) The competent authorities shall:
 1. decide on the procedures of application of this Agreement in the Administrative Arrangement;
 2. designate liaison bodies and the competent institutions for the purpose of facilitating and accelerating the application of the provisions of this Agreement;
 3. inform each other on the amendments made to the legislation each of the Contracting Parties, as far as these changes affect the application of this Agreement.

Article 21
Administrative and legal assistance, medical examinations

- (1) The competent authorities, the liaison bodies and competent institutions of the Contracting Parties shall assist each other in applying the provisions of this Agreement. This assistance shall be free of charge, unless the competent authorities establish the reimbursement of certain expenses related to providing that support.

- (2) Certificates and documents, issued by the competent authorities, liaison bodies and competent institutions of one Contracting Party, shall be recognized by the competent authorities, liaison bodies and competent institutions of the other Contracting Party.
- (3) Medical examinations of persons who have their place of residence or stay in the territory of the other Contracting Party shall be carried out by the institution of the place of residence or stay upon the request and at the expense of a competent institution. Cost of medical examinations shall not be reimbursed if the examinations are performed for the institutions of both Contracting Parties.

Article 22

Protection of personal data

- (1) Any personal data sent between the Contracting Parties for the purpose of application of this Agreement are confidential. After personal data are sent, they shall fall under the legislation that regulates the protection of such data of the Contracting Party which receives the data.
- (2) The use of personal data for a different purpose than defined in the paragraph (1) may be done only with the consent of the person concerned.
- (3) Persons, whose personal data are or will be sent, have the right to receive, upon request, the information about the transmitted data or about the data that will be transmitted, to exercise their right to access and intervention on these personal data, and to be allowed to complain to the national competent authority for the protection of personal data or to the court, also therein claiming damages in case of unlawful processing of personal data.

Article 23

Exemption from fees and authentication

- (1) If the legislation of one Contracting Party provides that certificates or other documents submitted pursuant to the legislation of that Contracting Party shall be exempted wholly or partly from fees, court taxes, office or registration costs, this exemption shall also be applied to any certificates or other documents issued under the legislation of the other Contracting Party, for the purpose of application of this Agreement.
- (2) The Contracting Parties shall mutually recognize all documents or certificates of any kind necessary for the application of this Agreement, just as if they were issued by the relevant competent authorities, without the requirement of their authentication by the diplomatic and consular authorities.
- (3) The copies of documents which are certified as true and exact copies by the competent institution of one Contracting Party shall be accepted as true and exact copies by the competent institution of the other Contracting Party without further authentication.

Article 24
Submission of documents

- (1) Claims, complaints, appeals against decisions and declarations submitted to the competent authority, liaison body or competent institution of one Contracting Party shall be regarded as submitted to the competent authority, liaison body or competent institution of the other Contracting Party on the same date.
- (2) A claim for benefits under the legislation of one Contracting Party shall be regarded as a claim for respective benefits under the legislation of the other Contracting Party, unless the claimant requests deferment of the determination of right to the old-age pension under the legislation of the latter Contracting Party.

Article 25
Applicable language

- (1) For the application of this Agreement, the competent authorities, liaison bodies and competent institutions of the Contracting Parties may communicate in an official language of any of the Contracting Parties.
- (2) The competent authorities, liaison bodies and competent institutions of one Contracting Party may not reject the claims, appeals or other documents sent to them for the reason of being written in the official language of the other Contracting Party.

Article 26
Payment of benefits

The competent institutions of each Contracting Party shall pay the benefits according to the provisions of this Agreement directly to the entitled persons having their place of residence in the territory of the other Contracting Party in the official currency of its state, and in case of the lack of convertible currency in other freely convertible currency.

Article 27
Resolution of disputes

The competent authorities of the Contracting Parties shall make every justified effort to solve disputes concerning the interpretation or application of this Agreement by means of direct consultations.

Part V
TRANSITIONAL AND FINAL PROVISIONS

Article 28
Transitional provisions

- (1) This Agreement shall confer no right for payment of benefits for any period before the date of its entry into force.
- (2) All insurance periods completed under the legislation of one Contracting Party before the date of entry into force of this Agreement, shall be taken into account for the purpose of determination of the rights to benefits arising from this Agreement.
- (3) Subject to paragraph (1), this Agreement shall apply to insurance events that took place before the date of its entry into force, provided that the obligations resulting from them have not been previously regulated in the form of capitalized benefits.
- (4) Determination of rights to the benefits obtained before the date of entry into force of this Agreement shall not affect the rights granted arising from this Agreement.
- (5) Benefits granted before the date of entry into force of this Agreement may be revised upon the request in accordance with this Agreement, if the change results exclusively from the provisions of this Agreement. If the revising of the rights results in deprivation of rights to benefits or reducing their amount compared to that paid before, the competent institution of the Republic of Poland will ensure completion of the amount of Moldovan and Polish benefits or of the Moldovan benefits to the amount of the benefits paid before, upon the condition that the beneficiary resides in the territory of the Republic of Poland.
- (6) In case of applying Article 8 of this Agreement to the employees posted to the territory of one Contracting Party before the date of entry into force of this Agreement, it shall be considered that the periods of employment listed in this Article will start on the date when the Agreement enters into force.

Article 29
Duration of the Agreement

- (1) This Agreement is concluded for an undetermined period.
- (2) Each Contracting Party may denounce it by means of a written notification, through diplomatic channels, no later than six months before the end of a given calendar year. In this case the Agreement shall expire in the last day of this calendar year.

- (3) In case of denouncement of this Agreement, all rights acquired under its provisions shall be maintained and the claims submitted before the expiry of this Agreement shall be settled under its provisions.

Article 30
Amending and supplementing of the Agreement

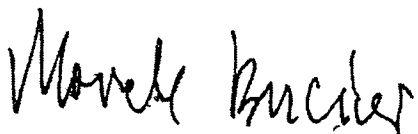
This Agreement may be amended or supplemented by mutual consent of the Contracting Parties, by means of additional protocols. These protocols shall constitute an integral part of this Agreement and shall enter into force according to the provisions of Article 31 of this Agreement.

Article 31
Entry into force of the Agreement

- (1) This Agreement shall be ratified by each Contracting Party.
- (2) The Contracting Parties shall notify each other through diplomatic channels, about the fulfillment of the internal procedures required for the entry into force of the Agreement.
- (3) This Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the receipt of the last notification.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Agreement.

Done at Warsaw, on 09.09.2013, in duplicate, in the Polish, Moldovan and English languages, each texts being equally authentic. In case of any divergence of interpretation, the English version shall prevail.

For the Republic of Poland

For the Republic of Moldova

ACORD
ÎN TRE REPUBLICA POLONĂ
ȘI REPUBLICA MOLDOVA
ÎN DOMENIUL ASIGURĂRILOR SOCIALE

Republica Polonă

și

Republica Moldova,

denumite în continuare „Părți Contractante”

dorind, de comun acord, să reglementeze și să dezvolte relațiile bilaterale în domeniul asigurărilor sociale, au convenit asupra următoarelor dispoziții:

Partea I

Dispoziții generale

Articolul 1

Definiții

- (1) Pentru aplicarea prezentului Acord, următorii termeni și expresii desemnează:
1. „legislație” – legile și celelalte acte normative, care reglementează domeniul material prevăzut la Articolul 2;
 2. „autoritate competentă” – în Republica Polonă ministrul responsabil pentru securitatea socială, în Republica Moldova ministerul responsabil pentru asigurările sociale;
 3. „instituție competentă” – instituția responsabilă pentru aplicarea legislației;
 4. „organism de legătură” – instituția care asigură coordonarea și schimbul de informații între instituțiile ambelor Părți Contractante, desemnate pentru aplicarea prezentului Acord, precum și pentru informarea celor interesați despre drepturile și obligațiile ce rezultă din acesta;
 5. „persoană asigurată” – orice persoană care a fost sau este supusă legislației oricărei Părți Contractante;
 6. „perioada de asigurare” – perioadele contributive, perioadele de angajare sau de activitate pe cont propriu, precum și perioadele asimilate, realizate în conformitate cu legislația fiecărei Părți Contractante;
 7. „prestație” – toate tipurile de prestații în bani, prevăzute de legislația fiecărei Părți Contractante, inclusiv suplimentele și sporurile prevăzute pentru aceste prestații;
 8. „domiciliu” – locul de ședere permanentă;
 9. „reședința” – locul de ședere temporară;
 10. „membri de familie” – persoanele definite ca membri de familie de legislația pe care o aplică instituția competentă.
- (2) Ceilalți termeni și expresii utilizate în prezentul Acord au semnificația prevăzută de legislația aplicabilă a fiecărei Părți Contractante.

Articolul 2

Domeniul material de aplicare

- (1) Prezentul Acord se aplică:
1. pentru Republica Moldova, următoarelor prestații din domeniul asigurărilor sociale de stat:
 - a) pensiei pentru limită de vîrstă,

- b) pensiei de invaliditate cauzată de boli obișnuite,
- c) pensiei și indemnizației de invaliditate în urma accidentelor de muncă sau cauzată de boli profesionale,
- d) pensiei de urmaș;

2. pentru Republica Polonă, următoarelor prestații din domeniul asigurărilor sociale și asigurărilor sociale a agricultorilor:

- a) pensiei pentru limită de vîrstă,
- b) pensiei pentru incapacitate de muncă,
- c) pensiei de urmaș,
- d) despăgubirilor unice și pensiilor în caz de accidente de muncă și boli profesionale.

(2) Prezentul Acord se va aplica, de asemenea, legilor și altor acte normative care înlocuiesc, codifică, modifică sau completează legislația.

(3) Prezentul Acord nu se va aplica legilor și altor acte normative care extind legislația existentă a unei Părți Contractante asupra unor noi categorii de beneficiari de prestații, dacă autoritatea competentă a acelei Părți Contractante comunică autorității competente a celeilalte Părți Contractante, în decurs de șase luni de la data publicării unor astfel de legi sau acte normative, despre aceea că nu se intenționează o asemenea extindere a Acordului.

Articolul 3

Domeniul personal de aplicare

Prezentul Acord se aplică:

1. persoanelor care sunt sau au fost supuse legislației uneia sau ambelor Părți Contractante;
2. persoanelor ale căror drepturi derivă din drepturile persoanelor prevăzute în punctul 1.

Articolul 4

Egalitatea de tratament

Dacă prezentul Acord nu prevede altfel, persoanele care cad sub incidența prezentului Acord au aceleași drepturi și sunt supuse aceluiași obligații, în conformitate cu legislația unei Părți Contractante, ca și cetățenii acelei Părți Contractante.

Articolul 5

Exportul prestațiilor

- (1) Dacă prezentul Acord nu prevede altfel, prestațiile acordate în baza legislației unei Părți Contractante nu pot fi micșorate, modificate, suspendate, sistate sau confiscate pe motiv că persoana îndreptățită are domiciliul pe teritoriul celeilalte Părți Contractante.
- (2) Dispozițiile alineatului (1) nu se aplică:
 1. pentru Republica Moldova: alocațiilor de stat, pensiilor pentru vechime în muncă și pensiilor pentru unele categorii de cetățeni;
 2. pentru Republica Polonă: prestațiilor acordate în procedură aparte sau în cazuri excepționale.

Articolul 6

Evitarea cumulului de prestații

Dacă dispozițiile Părții a III-a nu prevăd altfel, prezentul Acord nu conferă sau menține dreptul de a beneficia de două sau mai multe prestații care să acopere același risc, acordate în baza aceleiași perioade de asigurare obligatorie.

Partea a II-a

Legislația aplicabilă

Articolul 7

Reguli generale

Dacă prezentul Acord nu prevede altfel:

1. persoana care este angajată pe teritoriul unei Părți Contractante, în cazul acestei angajări, este supusă legislației acestei Părți Contractante, chiar dacă are domiciliul pe teritoriul celeilalte Părți Contractante sau dacă angajatorul are sediul principal sau cel înregistrat pe teritoriul celeilalte Părți Contractante;
2. lucrătorul independent care își desfășoară activitatea pe teritoriul unei Părți Contractante este supus, în cazul acestei activități, legislației acestei Părți Contractante, chiar dacă are domiciliul pe teritoriul celeilalte Părți Contractante;
3. funcționarul public și persoana asimilată acestuia sunt supuși legislației Părții Contractante, în a cărei administrație sunt angajați.

Articolul 8

Lucrătorii detașați

- (1) Dacă persoana care este angajată de către angajatorul cu sediul înregistrat pe teritoriul unei Părți Contractante este detașată de către acesta pe teritoriul

celeilalte Părți Contractante pentru a exercita o anumită activitate pentru acest angajator, aceasta va fi supusă legislației primei Părți Contractante, cu condiția ca durata previzibilă a acestei angajări să nu depășească 24 de luni.

- (2) Lucrătorul independent, care își desfășoară activitatea în mod obișnuit pe teritoriul unei Părți Contractante și care își transferă pentru o perioadă această activitate pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, rămîne supus legislației primei Părți Contractante cu condiția ca durata previzibilă a acestei activități să nu depășească 24 de luni.
- (3) Dacă durata activității se prelungește mai mult de 24 de luni, la cererea comună a angajatului și angajatorului sau a lucrătorului independent, legislația primei Părți Contractante continuă să se aplice pentru o nouă perioadă de pînă la 36 de luni, cu acordul autorității competente a celeilalte Părți Contractante sau a instituției împuternicite de către această autoritate. Acest acord trebuie solicitat înainte de expirarea perioadei inițiale de 24 de luni.

Articolul 9

Personalul întreprinderilor de transport internațional

Persoana angajată într-o întreprindere de transport internațional care își are sediul înregistrat pe teritoriul unei Părți Contractante și care efectuează, pe cont propriu sau în contul unor terți, transporturi internaționale de pasageri sau de mărfuri, pe căile ferate, rutiere, aeriene sau pe apele interioare, este supusă legislației acestei Părți Contractante, cu următoarele limitări:

1. persoana angajată de către o filială sau o reprezentanță permanentă a întreprinderii de transport internațional este supusă legislației Părții Contractante pe teritoriul căreia se găsește această filială sau reprezentanță permanentă, dacă nu este un lucrător detașat;
2. persoana angajată, în principal pe teritoriul Părții Contractante unde își are domiciliul, este supusă legislației acestei Părți Contractante, chiar dacă întreprinderea de transport internațional care o angajează nu are pe acest teritoriu un sediu înregistrat, o filială sau reprezentanță permanentă.

Articolul 10

Echipajul navei

Persoana angajată la bordul unei nave care se află sub pavilionul unei Părți Contractante este supusă legislației acestei Părți Contractante.

Articolul 11

Misiuni diplomatice și posturi consulare

Pentru membrii misiunilor diplomatice și posturilor consulare se vor aplica dispozițiile Convenției de la Viena cu privire la relațiile diplomatice din 18 aprilie 1961 și ale Convenției de la Viena cu privire la relațiile consulare din 24 aprilie 1963.

Articolul 12
Excepții de la dispozițiile Articolelor 7 – 10

Autoritățile competente ale ambelor Părți Contractante sau instituțiile desemnate de acestea pot conveni, la cererea comună a angajatului și angajatorului, sau la cererea lucrătorului independent, excepții de la dispozițiile Articolelor 7-10, în interesul unei persoane sau a unei categorii de persoane.

Partea a III-a
Dispoziții speciale referitoare la diferite categorii de prestații

Capitolul 1
Pensii
Articolul 13

Acordarea pensiilor fără totalizarea perioadelor de asigurare

Dacă, în conformitate cu legislația unei Părți Contractante, persoana întrunește condițiile pentru a beneficia de pensie fără necesitatea aplicării Articolului 14 al prezentului Acord, instituția competentă a acestei Părți Contractante stabilește dreptul la pensie și calculează cuantumul acesteia numai în baza perioadelor de asigurare realizate conform legislației pe care o aplică, cu excepția cazului când pensia stabilită în conformitate cu dispozițiile Articolului 15 ar fi mai favorabilă.

Articolul 14
Totalizarea perioadelor de asigurare

- (1) Dacă legislația unei Părți Contractante condiționează acordarea, păstrarea sau restabilirea dreptului la pensie de realizarea unei anumite perioade de asigurare, instituția competentă a acestei Părți Contractante ia în considerare, dacă este necesar, perioadele de asigurare realizate conform legislației celeilalte Părți Contractante, ca și cum ar fi perioade realizate conform legislației primei Părți Contractante, în măsura în care acestea nu se suprapun.
- (2) Dacă legislația unei Părți Contractante condiționează acordarea dreptului la pensie de realizarea unei anumite perioade de asigurare într-o profesie supusă unui regim special de asigurare, sau într-o profesie sau activitate de muncă specifică, atunci perioadele de asigurare realizate în acea profesie sau activitate de muncă, conform legislației celeilalte Părți Contractante, sunt luate în considerare la stabilirea dreptului la aceste prestații.
- (3) Dacă după totalizarea, prevăzută la alineatul (1), persoanei asigurate nu i se acordă dreptul la pensie, instituția competentă a Părții Contractante ia în considerare perioada de asigurare realizată într-o țară terță, cu care ambele

Părți Contractante sunt legate printr-un Acord în domeniul asigurărilor sociale care prevede totalizarea perioadelor de asigurare.

Articolul 15

Acordarea pensiilor prin totalizarea perioadelor de asigurare

Dacă, în conformitate cu legislația unei Părți Contractante, dreptul la pensie este stabilit numai prin aplicarea prevederilor Articolului 14 al prezentului Acord, instituția competentă a acestei Părți Contractante stabilește pensia după cum urmează:

1. calculează quantumul teoretic al pensiei, ca și cum toate perioadele de asigurare luate în considerare ar fi fost realizate conform legislației pe care o aplică această instituție;
2. pentru stabilirea quantumului teoretic al pensiei, prevăzut în punctul 1, la determinarea bazei de calcul se ia în considerare numai remunerarea obținută în conformitate cu legislația aplicată de către instituția competentă, precum și contribuțiile transferate în conformitate cu această legislație;
3. în baza quantumului teoretic al pensiei, prevăzut în punctul 1, se stabilește quantumul real al pensiei, ținând cont de raportul dintre perioadele de asigurare realizate conform legislației pe care o aplică instituția competentă care acordă pensia și totalul tuturor perioadelor de asigurare luate în considerare.

Articolul 16

Perioada de asigurare mai mică de 12 luni

- (1) Dacă perioada de asigurare realizată conform legislației unei Părți Contractante este mai mică de 12 luni și dacă, ținând cont de această perioadă, persoana interesată nu obține dreptul la pensie în baza acestei legislații, atunci instituția competentă a acestei Părți Contractante nu acordă această prestație.
- (2) Fără a încălca prevederile alineatului (1), perioadele de asigurare mai mici de 12 luni, realizate în conformitate cu legislația fiecărei Părți Contractante, se iau în considerare de instituția competentă a acelei Părți Contractante, conform legislației căreia va apărea dreptul la prestație, după totalizarea acestor perioade.

Capitolul 2

Prestații în caz de accidente de muncă și boli profesionale

Articolul 17

Dreptul la prestații

Dreptul la prestații în caz de accidente de muncă și boli profesionale se stabilește în conformitate cu legislația, care se aplica la momentul producerii accidentului sau în timpul exercitării activității, în urma căreia a apărut boala profesională.

Articolul 18

Boli profesionale

- (1) Dacă legislația unei Părți Contractante condiționează acordarea prestațiilor în caz de boală profesională de diagnosticarea bolii respective pentru prima dată pe teritoriul acestei Părți Contractante, această condiție se consideră îndeplinită, dacă această boală a fost diagnosticată pentru prima dată pe teritoriul celeilalte Părți Contractante.
- (2) Dacă legislația unei Părți Contractante condiționează dreptul la prestații de diagnosticarea bolii profesionale într-o anumită perioadă de la încetarea activității profesionale susceptibile a fi cauza bolii, instituția competentă ia în considerare, dacă este necesar, orice altă activitate, care implică un risc similar, desfășurată în baza legislației celeilalte Părți Contractante.
- (3) Dacă legislația unei Părți Contractante condiționează dreptul la prestații în caz de boală profesională de exercitarea pe o perioadă de timp determinată a unei activități susceptibile de a cauza o boală, pentru calculul prestațiilor sunt luate în considerare, de asemenea, și perioadele în care a fost desfășurată o astfel de activitate pe teritoriul celeilalte Părți Contractante.

Articolul 19

Agravarea bolii profesionale

- (1) Dacă dreptul la prestații în caz de boală profesională a fost stabilit în conformitate cu legislația unei Părți Contractante, instituția competentă a acestei Părți Contractante va fi responsabilă pentru plata prestațiilor pentru agravarea bolii în cauză, chiar dacă aceasta a survenit în perioada când persoana asigurată era supusă legislației celeilalte Părți Contractante, cu condiția că nu a desfășurat pe teritoriul acesteia o activitate susceptibilă de a agrava boala profesională.
- (2) În cazul agravării bolii profesionale a persoanei care beneficiază de o prestație în caz de boală profesională în conformitate cu legislația primei Părți Contractante, în timpul exercitării unei activități susceptibile de a agrava boala profesională pe teritoriul celeilalte Părți Contractante:

1. instituția competentă a primei Părți Contractante va achita, în continuare, prestația acordată fără a ține cont de agravarea bolii profesionale;
2. instituția competentă a celeilalte Părți Contractante, legislației căreia era supusă persoana asigurată în timpul exercitării unei activități susceptibile de a agrava boala profesională, acordă persoanei respective o prestație, a cărei quantum este egal cu diferența dintre quantumul prestației cuvenite după agravarea bolii profesionale și quantumul prestației care ar fi fost cuvenită înainte de agravarea bolii profesionale, în conformitate cu legislația pe care o aplică.

Partea IV

Dispoziții diverse

Articolul 20

Împuternicirile autorităților competente

- (1) Autoritățile competente ale ambelor Părți Contractante vor stabili măsurile administrative necesare pentru aplicarea prezentului Acord.
- (2) Autoritățile competente:
 1. vor conveni în Aranjamentul Administrativ modalitățile de aplicare a prezentului Acord;
 2. vor desemna organismele de legătură și instituțiile competente în scopul facilitării și urgentării aplicării prevederilor prezentului Acord;
 3. se vor informa reciproc asupra modificărilor legislațiilor Părților Contractante, în măsura în care aceste modificări influențează aplicarea prezentului Acord.

Articolul 21

Asistența administrativă și juridică, expertiza medicală

- (1) Pentru aplicarea prevederilor prezentului Acord, autoritățile competente, organismele de legătură și instituțiile competente ale Părților Contractante își vor acorda sprijin reciproc. Această asistență este gratuită, cu excepția cazurilor în care autoritățile competente vor stabili rambursarea unor anumite cheltuieli legate de acordarea sprijinului respectiv.
- (2) Certificatele și documentele, eliberate de către autoritățile competente, organismele de legătură și instituțiile competente ale unei Părți Contractante, sunt recunoscute de către autoritățile competente, organismele de legătură și instituțiile competente ale celeilalte Părți Contractante.
- (3) Expertiza medicală a persoanelor care au domiciliul sau reședința pe teritoriul celeilalte Părți Contractante este efectuată de către instituția locului de domiciliu sau de reședință la cererea și pe cheltuiala instituției competente.

Cheltuielile pentru expertizele medicale nu sunt rambursate, dacă acestea sunt efectuate pentru instituțiile ambelor Părți Contractante.

Articolul 22

Protecția datelor cu caracter personal

- (1) Orice date cu caracter personal transmise între Părțile Contractante pentru aplicarea prezentului Acord sunt confidențiale. După transmiterea datelor cu caracter personal, față de acestea se aplică legislația care reglementează protecția unor asemenea date a Părții Contractante care recepționează datele.
- (2) Utilizarea datelor cu caracter personal în alt scop decât cel prevăzut la alineatul (1) poate fi efectuată numai cu acordul persoanei interesate.
- (3) Persoanele, ale căror date cu caracter personal sunt sau urmează a fi transmise, au dreptul, la solicitare, să primească informația despre datele transmise sau care urmează să fie transmise, să-și realizeze dreptul de acces și dreptul la intervenție asupra acestor date cu caracter personal, precum și să beneficieze de dreptul de a adresa o plîngere către autoritatea națională competentă de protecție a datelor cu caracter personal ori în instanța de judecată, de asemenea să ceară despăgubiri în cazul prelucrării ilegale a datelor cu caracter personal.

Articolul 23

Scutirea de taxe și de autentificare

- (1) Dacă legislația unei Părți Contractante prevede că certificatele sau alte documente depuse în conformitate cu legislația acestei Părți Contractante sunt scutite integral sau parțial de la taxe, taxe de judecată, taxe de cancelarie sau de înregistrare, această scutire se aplică, de asemenea, certificatelor sau altor documente eliberate în conformitate cu legislația celeilalte Părți Contractante pentru aplicarea prezentului Acord.
- (2) Părțile Contractante își recunosc reciproc toate documentele sau certificatele de orice tip necesare pentru aplicarea prezentului Acord, ca și cum acestea au fost eliberate de către autoritățile competente relevante, fără a fi necesară autentificarea acestora de către autoritățile diplomatice și consulare.
- (3) Copiile documentelor, autentificate ca fiind corecte și în conformitate cu originalul de către instituția competentă a unei Părți Contractante, sunt acceptate ca fiind corecte și în conformitate cu originalul de către instituția competentă a celeilalte Părți Contractante, fără o autentificare ulterioară.

Articolul 24
Depunerea documentelor

- (1) Cererile, reclamațiile, contestațiile privind deciziile și declarațiile depuse la autoritatea competentă, organismul de legătură sau la instituția competentă a unei Părți Contractante, vor fi considerate ca fiind depuse la aceeași dată la autoritatea competentă, la organismul de legătură sau la instituția competentă a celeilalte Părți Contractante.
- (2) Cererea pentru acordarea dreptului la prestație, depusă în conformitate cu legislația unei Părți Contractante, se consideră drept cerere pentru acordarea dreptului la prestație, depusă în conformitate cu legislația celeilalte Părți Contractante, cu excepția cazului în care persoana solicită amânarea stabilirii dreptului la pensie pentru limită de vîrstă în conformitate cu legislația celeilalte Părți Contractante.

Articolul 25
Limba de comunicare

- (1) Pentru aplicarea prezentului Acord, autoritățile competente, organismele de legătură și instituțiile competente ale Părților Contractante pot comunica într-o limbă oficială a oricărei Părți Contractante.
- (2) Autoritățile competente, organismele de legătură și instituțiile competente ale unei Părți Contractante nu pot respinge cererile, contestațiile sau alte documente care le-au fost transmise, pe motiv că au fost întocmite în limba oficială a celeilalte Părți Contractante.

Articolul 26
Plata prestațiilor

Instituțiile competente ale fiecărei Părți Contractante plătesc prestațiile conform prevederilor prezentului Acord direct persoanelor îndreptățite care au domiciliu pe teritoriul celeilalte Părți Contractante în valuta oficială a statului său, iar în cazul în care valuta nu este convertibilă în altă valută liber convertibilă.

Articolul 27
Soluționarea diferendelor

Autoritățile competente ale Părților Contractante vor depune toate eforturile în scopul soluționării diferendelor privind interpretarea sau aplicarea prezentului Acord, prin consultări directe între ele.

Partea a V-a
Dispoziții tranzitorii și finale

Articolul 28
Dispoziții tranzitorii

- (1) Prezentul Acord nu deschide nici un drept pentru plata prestațiilor pentru o perioadă anterioară intrării sale în vigoare.
- (2) Toate perioadele de asigurare realizate în baza legislației unei Părți Contractante pînă la intrarea în vigoare a prezentului Acord sunt luate în considerare pentru stabilirea dreptului la prestațiile care rezultă din prevederile prezentului Acord.
- (3) Sub rezerva alineatului (1), prezentul Acord se aplică cazurilor asigurate, produse anterior intrării sale în vigoare, cu condiția că obligațiile care decurg din acestea nu au fost reglementate anterior sub forma prestațiilor capitalizate.
- (4) Drepturile la prestații obținute anterior intrării în vigoare a prezentului Acord nu influențează drepturile acordate în conformitate cu prezentul Acord.
- (5) Prestațiile acordate anterior intrării în vigoare a prezentului Acord pot fi revizuite la cerere în conformitate cu prezentul Acord, dacă modificarea rezultă numai din dispozițiile prezentului Acord. Dacă revizuirea drepturilor va avea ca efect lipsirea de drepturi la prestații sau reducerea cuantumului acestora față de cel plătit anterior, instituția competentă a Republicii Polone va asigura completarea sumei prestațiilor moldovenești și poloneze sau ale prestațiilor moldovenești pînă la nivelul prestațiilor plătite anterior, cu condiția că beneficiarul de prestații domiciliază pe teritoriul Republicii Polone.
- (6) În cazul aplicării Articolului 8 al prezentului Acord, pentru lucrătorii detașați pe teritoriul unei Părți Contractante, anterior intrării în vigoare a prezentului Acord, se consideră că, perioadele de angajare prevăzute în acest articol vor începe din data intrării în vigoare a prezentului Acord.

Articolul 29
Durata Acordului

- (1) Prezentul Acord se încheie pe o perioadă nedeterminată.
- (2) Fiecare Parte Contractantă îl poate denunța printr-o notificare scrisă, prin canale diplomatice, cu cel puțin șase luni înainte de terminarea anului calendaristic respectiv. În acest caz, Acordul își încetează valabilitatea în ultima zi a anului calendaristic respectiv.

(3) În cazul denunțării prezentului Acord, toate drepturile dobândite conform prevederilor acestuia vor fi menținute, iar cererile depuse înainte de încetarea valabilității prezentului Acord vor fi soluționate conform prevederilor acestuia.

Articolul 30 **Modificarea și completarea Acordului**

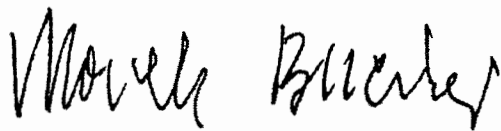
În prezentul Acord pot fi introduse modificări și completări, la înțelegerea reciprocă a Părților Contractante, perfectate prin protocoale separate. Aceste protocoale vor constitui parte integrantă a prezentului Acord și vor intra în vigoare conform prevederilor Articolului 31 al prezentului Acord.

Articolul 31 **Intrarea în vigoare a Acordului**

- (1) Prezentul Acord va fi supus ratificării de fiecare Parte Contractantă.
- (2) Părțile Contractante se vor notifica reciproc, prin canale diplomatice, despre îndeplinirea procedurilor interne necesare pentru intrarea în vigoare a Acordului.
- (3) Prezentul Acord va intra în vigoare în prima zi a celei de-a treia luni care urmează după data recepționării ultimei notificări.

Drept care, subsemnații, legal împuterniciți în acest scop, au semnat prezentul Acord.

Încheiat la Varșovia la 09.09.2013, în două exemplare originale, în limbile poloneză, moldovenească și engleză, toate textele fiind egal autentice. În cazul divergențelor de interpretare, textul în limba engleză va fi de referință.

Pentru Republica Polonă

Pentru Republica Moldova